Araştırma Makale | Research Article

KHM, Cilt:6 Sayı:2, 2026, s. 547-586.
Geliş Tarihi | Received: 31.07.2026
Kabul Tarihi | Accepted: 15.09.2026
Yayın Tarihi | Published: 30.10.2026
doi: 10.59909/khm.06.02.006

İntihal | Plagiarism: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelendi ve intihal içermediği teyit edildi.
| This article has been reviewed by at least two referees and scanned via a plagiarism software.

POLİS MEMURLARININ HİZMET DIŞINDA KADINA YÖNELİK ŞİDDET FİİLLERİNDE DİSİPLİN SORUMLULUĞU

DISCIPLINARY LIABILITY OF POLICE OFFICERS FOR VIOLENCE AGAINST WOMEN COMITTED WHILE OFF DUTY

Dr. Öğr. Üyesi Ayşegül Çoban Atik*

Öz

Kadına yönelik şiddetin aile içi veya özel alana ilişkin bir mesele olarak değerlendirilmesi, uluslararası insan hakları hukukunun gelişimiyle birlikte yerini giderek artan ölçüde bir insan hakları ihlâli ve kadınlara karşı ayrımcılığın bir görünümü olduğu anlayışına bırakmıştır. Bu dönüşüm, devletlerin şiddetin önlenmesi, mağdurların korunması ve failler hakkında etkili yaptırımlar uygulanmasına yönelik pozitif yükümlülüklerini de beraberinde getirmiştir. Polis memurları, kadına yönelik şiddetin önlenmesi ve mağdurların korunması konusunda kanunla görevlendirilmiş kamu görevlileridir. Buna karşılık, önlemekle görevli oldukları fiilleri hizmet dışında bizzat işlemeleri, disiplin sorumluluğu bakımından kendine özgü hukukî sorunlar doğurmaktadır. Hizmet dışında gerçekleştirilen kadına yönelik şiddet fiillerinin, yalnızca kamu görevlisinin özel hayatı kapsamında gerçekleşmiş olması nedeniyle disiplin hukukunun dışında değerlendirilmesi mümkün değildir. Bununla birlikte, bu tür fiillerin disiplin sorumluluğuna konu edilmesi, özel hayatın korunması hakkı ile kamu hizmetinin gerekleri arasındaki dengenin gözetilmesini gerektirmektedir. Polis memurları bakımından bu değerlendirmede, polislik mesleğinin niteliği, kamu güveni ve temsil ilişkisi ile kadına yönelik şiddetin önlenmesi ve mağdurların korunmasına ilişkin görev ve sorumlulukların dikkate alınması önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Polis memuru, Kadına karşı şiddet, Disiplin sorumluluğu, Pozitif yükümlülükler, Özel hayatın korunması.

* Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi İdare Hukuku Ana Bilim Dalı.
0000-0002-3849-3504 aysegul.cobanatik@selcuk.edu.tr

Bu eser Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.
This work is licensed under Attribution-NonCommercial 4.0 International.

ABSTRACT

Violence against women is increasingly recognized in international human rights law not as a private or domestic matter, but as a human rights violation and a manifestation of discrimination against women. This transformation has also given rise to positive obligations for states to prevent violence, protect victims, and ensure effective sanctions against perpetrators.Police officers are public officials entrusted by law with the duties of preventing violence against women and protecting victims. However, when police officers commit acts of violence against women while off duty, specific legal issues arise regarding disciplinary liability. Acts of violence against women committed outside working hours cannot be excluded from disciplinary law simply because they take place within a public official's private life. However, subjecting such acts to disciplinary responsibility requires a balance between the right to respect for private life and the requirements of public service. For police officers, this assessment should take into account the nature of the police profession, public trust, their role as representatives of the state, and their duties and responsibilities to prevent violence against women and protect victims.

Keywords: Police officers, Violence against women, Disciplinary liability, Positive obligations, Right to respect for private life.

GİRİŞ

Kadına yönelik şiddet, günümüzde en ağır insan hakları ihlâllerinden biri ve kadınlara karşı ayrımcılığın bir görünümü olarak kabul edilmektedir. İnsan hakları hukukunda yaşanan gelişmelerle devletlere bu şiddetin önlenmesi, mağdurların korunması ve failler hakkında etkili yaptırımlar uygulanmasına yönelik pozitif yükümlülükler yüklenmiş, bu amaçla çeşitli hukukî ve kurumsal mekanizmalar geliştirilmiştir. Polis, devletin bu pozitif yükümlülüklerinin yerine getirilmesinde görev üstlenen kamu görevlilerinden biridir.

Polis, kişilerin can ve mal güvenliğini, kamu düzenini ve temel hak ve özgürlükleri korumakla görevli olması nedeniyle toplumun güven duyduğu ve güven duyması gereken bir konumdadır. Aynı zamanda kamu gücünden kaynaklanan yetkileri kullanarak devleti güvenlik alanında temsil etmektedir. Bu nedenle polisler, sadece görev sırasında değil, hizmet dışında da yürüttükleri kamu görevinin niteliği gereği belirli davranış standartlarına tâbidir. Hizmet dışında gerçekleştirilen bazı davranışların disiplin yaptırımlarına konu edilmesinin temelinde de bu güven ve temsil ilişkisi bulunmaktadır.

Polisin önlemekle yükümlü olduğu kadına yönelik şiddet fiilinin faili olması, fiilin hizmet dışında, sınırlı bireysel etkiler yaratan, sıradan bir davranış olarak değerlendirilmesini engellemektedir. Bu nedenle konu, devletin bu şiddeti önleme konusundaki pozitif yükümlülükleri, özel hayatın korunması hakkı ve bunun sınırları, disiplin yaptırımlarının amacı ile polislik mesleğinin özellikleri ve etik ilkeler birlikte dikkate alınarak incelenmelidir. Uygulamada bu fiiller, 7068 sayılı Genel Kolluk Disiplin Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Kabul Edilmesine Dair Kanun'un 8. maddesi kapsamında hizmet dışında resmî sıfatın gerektirdiği saygınlığı ve güven duygusunu sarsacak davranışlar arasında değerlendirilmektedir.

Bu çalışmada öncelikle kadına yönelik şiddet konusunda devletin pozitif yükümlülükleri ile kolluğun bu yükümlülüklerin yerine getirilmesindeki rolü incelenmiş, ardından hizmet dışı davranışların disiplin yaptırımlarına konu edilmesi, disiplin hukukunun amacı ve sınırları çerçevesinde ele alınmıştır. Akabinde, polislik mesleğinin özellikleri ve polis meslek etiği açıklandıktan sonra idarî yargı içtihatları analiz edilerek idarî yargının konuya yaklaşımı ortaya konulmuştur. Son olarak doktrin ve idarî yargı içtihatları çerçevesinde, polis memurlarının hizmet dışında kadına yönelik şiddet fiilleri bakımından özel hayatın korunması hakkının sınırları ile disiplin sorumluluğunun hukukî dayanakları ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Bu çalışma, Türk idare hukuku çerçevesinde, ilgili mevzuat, doktrin ile Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Anayasa Mahkemesi ve Türk idarî yargı içtihatları esas alınarak hazırlanmıştır. Bu nedenle çalışmada farklı hukuk sistemlerindeki disiplin rejimlerine ilişkin karşılaştırmalı bir değerlendirme yapılmamıştır.

I. KADINA YÖNELİK ŞİDDET, DEVLETİN POZİTİF YÜKÜMLÜLÜKLERİ VE KOLLUĞUN ROLÜ

A. Kadına Yönelik Şiddet Kavramı ve Devletin Pozitif Yükümlülükleri

Kadına yönelik şiddet, kadınlara yalnızca kadın olmaları nedeniyle yöneltilen veya kadınları orantısız biçimde etkileyen fiziksel, cinsel, psikolojik ya da ekonomik zarar veya ıstırap

doğuran fiilleri ifade etmekte; yaşam hakkı, kişi bütünlüğü, ayrımcılık yasağı ve insan onuru ile doğrudan bağlantılı bir insan hakları sorunu olarak kabul edilmektedir.[1] İstanbul Sözleşmesi'nin 3. maddesi ile kadına yönelik şiddet, kadınlara karşı bir insan hakları ihlâli ve cinsiyete dayalı ayrımcılığın bir türü olarak kabul edilmektedir.[2]

Kadına yönelik şiddet yıllarca ev içi ilişkilerin ve özel yaşam alanının bir parçası olarak değerlendirilmiş, bu fiile karşı devlet müdahalesinin ceza hukuku mekanizmalarıyla sınırlandırılması kabul edilmiştir.[3] Ancak insan hakları hukukunda yaşanan gelişmeler sonucunda bu anlayış önemli ölçüde değişmiştir.[4] Bu değişimin uluslararası düzeydeki dönüm noktalarından biri, Birleşmiş Milletler bünyesinde kabul edilen Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW) ve bu sözleşme çerçevesinde geliştirilen yorumlar olmuştur. Bu sözleşmede kadına yönelik şiddet açık biçimde düzenlenmemişse de, CEDAW Komitesi 1992 tarihli 19 No'lu Genel Tavsiye Kararında kadına yönelik şiddetin kadınlara karşı ayrımcılığın bir biçimi olduğunu kabul ederek devletlerin yalnızca doğrudan gerçekleştirdikleri ihlâllerden değil, özel kişiler tarafından gerçekleştirilen şiddet fiillerini önlememeleri hâlinde de sorumlu tutulabileceklerini belirtmiştir.[5] Akabinde 1993 tarihli Kadınlara Karşı Şiddetin Ortadan Kaldırılmasına Dair Birleşmiş Milletler Bildirisi'nde kadınların insan hak ve özgürlüklerinden tam olarak yararlanmasını engelleyen bir olgu olarak tanımlanmasıyla[6] kadına yönelik şiddet, özel alanın sınırları içinde kalan bir aile meselesi olmaktan çıkarak uluslararası insan hakları hukukunun konusu hâline gelmiştir.

Kadına yönelik şiddetin insan hakları ihlâli ve ayrımcılık biçimi olarak kabulü, Avrupa Konseyi bünyesinde kabul edilen ve 2014 yılında yürürlüğe giren Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Sözleşme'yle (İstanbul Sözleşmesi) normatif bir çerçeveye kavuşturulmuştur. Türkiye 20 Mart 2021 tarihli ve 3718 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı ile bu sözleşmeden çekilmişse de sözleşmenin uluslararası insan hakları hukuku bakımından önemi nedeniyle burada değinilme gereği duyulmuştur. Sözleşme kadına

[1] UN Declaration on the Elimination of Violence Against Women (Kadınlara Karşı Şiddetin Ortadan Kaldırılmasına Dair Birleşmiş Milletler Bildirisi), 1993, https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/declaration-elimination-violence-against-women, (erişim: 31.05.2026); D. Çiğdem Sever, "Kadına Karşı Eviçi Şiddette Devletin Sorumluluğu ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin Opuz v. Türkiye Kararı", *Atılım Sosyal Bilimler Dergisi*, 1/2, (2012), s. 20; Gülay Arslan Öncü, "Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Sisteminde Kadına Karşı Aile İçi Şiddet Olgusu ve Bununla Mücadele Araçları", *Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Özel Hukuk Bülteni,* 32/2 (2013) s. 6-7, 15; Fatih Düğmeci ve Esin Gürsel, "Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetin Önlenmesi Hususunda Devletin Yükümlülükleri ve Sorumluluğu", *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakultesi Dergisi*, 21/2 (2019), s. 845.

[2] Avrupa Konseyi, Kadınlara Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi), https://istanbulsozlesmesi.org/sozlesmenin-tam-metni/, (erişim: 31.05.2026). Benzer bir tanımı Birleşmiş Milletler Kadınlara Karşı Ayrımcılığını Ortadan Kaldırılması (CEDAW) Komitesinin 35 sayılı Genel Tavsiye Kararında da görmek mümkündür. CEDAW Committee, General Recommendation No. 35 (2017), https://kadininsanhaklari.org/wp-content/uploads/2018/08/CEDAW-General-Recommendation-35-çeviri-Nazan-Moroğlu.pdf, (erişim: 31.05.2026).

[3] Sever, "Eviçi Şiddet", s. 23, 26.

[4] Arslan Öncü, "Kadına Karşı", s. 4-8.

[5] CEDAW Committee, General Recommendation No. 19 (1992), https://kadininsanhaklari.org/wp-content/uploads/2018/08/cedaw_komitesinin_19_sayili_genel_tavsiye_karari.pdf, (erişim: 31.05.2026)

[6] UN Declaration on the Elimination of Violence against Women.

yönelik şiddet konusunda devletlere önleme, koruma, kovuşturma ve bütüncül politika geliştirme yükümlülükleri yüklemektedir.[7]

Kadına yönelik şiddet olgusuna yönelik bu değişimi Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) kararlarında da görmek mümkündür. Opuz/Türkiye kararında Mahkeme, ev içi şiddetin özel alana ilişkin bir sorun olarak görülemeyeceğini belirtmiş, devletlerin yükümlülüğünün sadece bireylerin haklarına müdahaleden kaçınma olmayıp aynı zamanda bireyleri üçüncü kişilerin saldırılarından koruyacak etkili tedbirleri alma yükümlülüğünün de bulunduğunu kabul etmiş, bu vakalarda devletin hareketsiz kalmasını yaşama hakkı, işkence ve kötü muamele yasağı ile ayrımcılık yasağının ihlâli olarak değerlendirmiştir.[8]

Benzer şekilde Kurt/Avusturya kararında da Mahkeme, devletlerin yaşam hakkı kapsamında pozitif yükümlülüklerine işaret ederek, bir kişinin yaşamına yönelik gerçek ve yakın bir tehlikeyi bildikleri veya bilmeleri gerektiği hâllerde, bu tehlikeyi önlemek için makul tedbirleri almamalarının devletin sorumluluğunu doğurabileceğini belirtmiş, risk değerlendirmesini pozitif yükümlülüğün ayrılmaz bir unsuru olarak kabul etmiş ve ev içi şiddetin münferit bireysel olayların ötesine geçen yaygın bir toplumsal sorun olduğunu vurgulamıştır.[9] Talpis/İtalya kararında da Mahkeme, etkili koruma mekanizmalarının zamanında işletilmemesinin de devletlerin sorumluluğuna yol açabileceğini belirtmiştir.[10]

Öte yandan kadına yönelik şiddetin önlenmesi, ulusal mevzuatımızda da düzenlenmiştir. 1998 tarihli 4320 sayılı Ailenin Korunmasına İlişkin Kanunda, "kadına yönelik şiddet" kavramı doğrudan kullanılmamışsa da aile içi şiddet düzenlenerek birtakım tedbirler öngörülmüştü. Bu kanun, 2012 yılında kabul edilen 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunla ilga edilmiştir. "Kadına karşı şiddet" kavramını açıkça kullanan bu yeni kanun mülga kanuna göre daha kapsamlı düzenlemeler içermektedir. 6284 sayılı kanunun amacı, 1. maddesinde şöyle düzenlenmiştir: *"şiddete uğrayan veya şiddete uğrama tehlikesi bulunan kadınların, çocukların, aile bireylerinin ve tek taraflı ısrarlı takip mağduru olan kişilerin korunması ve bu kişilere yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla alınacak tedbirlere ilişkin usul ve esasları düzenlemektir."* Kanun, İstanbul Sözleşmesi çerçevesinde kabul edilen önleme mekanizmalarını içermekte ve devletin bu alandaki pozitif yükümlülüklerini yerine getirmeye

[7] İstanbul Sözleşmesi m. 4, 5. Bu sözleşmenin uygulanmasını izlemekle görevli olan Kadına Yönelik ve Aile İçi Şiddete Karşı Mücadelede Uzmanlar Grubu olan GREVIO da Türkiye'ye ilişkin temel değerlendirme raporunda, kadına yönelik şiddetle mücadelede kolluk kuvvetleri ve yargısal makamların etkili risk değerlendirmesi yapmalarının, mağdurların korunmasını sağlamalarının ve koruma tedbirlerini etkin biçimde uygulamalarının devletin özen yükümlülüğünün bir parçası olduğunu belirterek kolluk görevlilerinin bu alanda özel eğitim almalarının gerekliliği vurgulanmıştır. Kadına Yönelik ve Aile İçi Şiddete Karşı Mücadelede Uzmanlar Grubu (GREVIO), Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi)'nin hükümlerinin hayata geçirilmesini sağlayan yasal ve diğer tedbirlere ilişkin GREVIO (İlk) Değerlendirme Raporu TÜRKİYE, Fransa 2018, https://www.aile.tr/media/3825/grevio-rapor-turkce-5bd99d7dbb799.pdf, (erişim: 31.05.2026). Yine CEDAW Komitesinin 35 No'lu Genel Tavsiye Kararında da İstanbul Sözleşmesinde vurgulanan yükümlülüklere değinilmiştir. CEDAW, 35 sayılı karar.

[8] AİHM, Opuz/Türkiye, Başvuru no: 33401/02, 9 Haziran 2009, §128, 191-202. https://www.izmirbarosu.org.tr/Upload/files/Sayfalar/merkezler/opuz-turkiye-davasi-aihm.pdf, (erişim: 27.05.2026).

[9] AİHM, Kurt/Avusturya, Başvuru Numarası: 62903/15, T. 15.06.2021, §157-159, 161, 164. https://insanhaklari.gen.tr/Metin.aspx?id=105201&d=T, (erişim: 27.05.2026).

[10] Talpis/İtalya, Başvuru Numarası: 41237/14, T. 02.03.2017, §122-129, https://hudoc.echr.coe.int/eng#{"itemid":["001-171994"]}, (erişim: 27.05.2026).

yönelik çeşitli organlara görev ve sorumluluklar yüklemektedir. Yine Türk Ceza Kanunu'nda 2022 yılında yapılan değişikliklerle, kasten öldürme, kasten yaralama, işkence eziyet ve tehdit suçlarının kadına karşı işlenmesi hâli, nitelikli hâl ya da cezayı ağırlaştırıcı neden olarak düzenlenmiştir.

Kadına yönelik şiddet alanında yaşanan bu gelişmeler, ilgili hakların korunmasında negatif yükümlülükler yanında pozitif yükümlülüklerin de önem kazandığını göstermektedir. Negatif yükümlülükler devletin temel haklara müdahale etmekten kaçınmasını ifade ederken, pozitif yükümlülükler hakların etkili biçimde kullanılabilmesi için gerekli tedbirlerin alınmasını, üçüncü kişilerden gelecek ihlâllere karşı korunmasını ifade etmektedir.[11] Doktrinde pozitif yükümlülüklerin temel amacının, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nde güvence altına alınan hakların teorik ve soyut olmaktan çıkarılarak pratik ve etkili hâle getirilmesi olduğu ifade edilmiştir.[12]

Pozitif yükümlülükler özellikle yaşama hakkı, kişi bütünlüğü ve şiddetten korunma söz konusu olduğunda ön plana çıkmakta, devletin etkili koruma mekanizmaları oluşturarak bunları etkin olarak işletmesi ve üçüncü kişilerin eylemlerine karşı koruyucu tedbirler alması beklenmektedir.[13] Pozitif yükümlülüklerin üçüncü kişilerin ihlâllerini önlemeye yönelik oluşu, özel alanlarda gerçekleşecek ihlâllerde devletin bu alanlara müdahalesini gerekli kılabilmektedir.[14]

Kadına yönelik şiddet, pozitif yükümlülüklerin en belirgin uygulama alanlarından biridir. Bu alanda devletin sorumluluğu şiddet fiillerine müdahale etmekten ibaret değildir. Bunun yanı sıra, şiddetin önlenmesi, mağdurlar ve risk altındaki kişilerin korunması, şiddet olaylarının etkili biçimde soruşturulması, failler hakkında etkili yaptırımlar uygulanması ve bunlara ilişkin hukukî ve kurumsal mekanizmaların oluşturulmasını da kapsamaktadır.[15] Bu nedenle kadına yönelik şiddetin önlenmesinde pozitif yükümlülükler, sadece faillerin soruşturulması ve cezalandırılmasına yönelik ceza hukuku mekanizmalarının değil, mağdurları koruma amacıyla idare hukuku mekanizmalarının da kullanılmasını gerektirir. Başka bir deyişle idare, bu pozitif yükümlülüklerin bir bölümünü gerçekleştirmek amacıyla idarî işlemler veya eylemler yaparak sürece dahil olmaktadır.

---

[11] Oya Boyar, "Devletin Pozitif Yükümlülükleri ve Dolaylı Yatay Etki", *İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi ve Anayasa, Anayasa Mahkemesine Bireysel Başvuru Kapsamında Bir İnceleme*, (Editör: Sibel İnceoğlu), Ankara: Şen Matbaa, 1. Baskı, 2013, s. 54-55; Yüksel Metin, "Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin Yaşamın ve Sağlığın Korunması ile İlgili Olarak Taraf Devletlere Yüklediği Pozitif Yükümlülükler", *Uluslararası İlişkiler*, 7/27 (2010), s. 113.

[12] Jean-François Akandji-Kombé, *Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Kapsamında Pozitif Yükümlülükler*, (Çev: Özgür Heval Çinar ve Abdulcelil Kaya), Belçika: Avrupa Konseyi, 1. Baskı, 2008, s. 10, https://inhak.adalet.gov.tr/Resimler/Dokuman/10122019112811poizitif_yukumluluk.pdf, (erişim: 20.05.2026). Nitekim AİHM, Airey/İrlanda kararında Sözleşme'nin hakları teorik ve görüntüde değil, uygulanabilir ve etkili biçimde koruduğunu vurgulamıştır. AİHM, Airey/İrlanda, Başvuru Numarası: 6289/73, T. 09.10.1979, § 24, https://hudoc.echr.coe.int/eng#{"itemid":["001-57420"]},(erişim: 27.05.2026)

[13] AYM, E.2015/41, K.2017/98, 4/5/2017, § 78.

[14] Düğmeci ve Gürsel, "Kadına Yönelik", s. 845; Metin, "Pozitif Yukümlulukler", s. 121; Arslan Öncü, "Kadına Karşı", s. 8; Sever, "Eviçi Şiddet", s. 22-23.

[15] Arslan Öncü, "Kadına Karşı", s. 24; Sever, "Eviçi Şiddet", s. 31; AİHM, Opuz/Türkiye, § 128, 176; AİHM, Kurt/Avusturya, § 157-166; AİHM, Talpis/İtalya, § 117, 122.

B. KADINA YÖNELİK ŞİDDETLE MÜCADELEDE KOLLUĞUN ROLÜ

Kolluk teşkilatı, bir yandan kamu düzenini sağlamak ve suçla mücadele etmekle görevli iken, diğer yandan temel hak ve özgürlüklerin korunmasında önemli bir rol üstlenmektedir.[16] Kadına yönelik şiddetle mücadelede de devletin pozitif yükümlülükleri büyük ölçüde kolluk teşkilatı aracılığıyla yerine getirilmektedir.[17] Bu çerçevede kolluk, yaşama hakkı, işkence ve kötü muamele yasağı, ayrımcılık yasağı, kişi dokunulmazlığı gibi hakların korunması, şiddetin önlenmesi, mağdurların korunması ve genel olarak insan haklarının güvence altına alınması konusunda kanunlarla görevlendirilmiştir. Ayrıca bu görevler, Avrupa Polis Etiği Kuralları[18], Kolluk Etik İlkeleri[19], Polis Akademisi raporları[20] ve GREVIO Türkiye raporu[21] ile de vurgulanmıştır.

Kadına yönelik şiddet vakalarında mağdurun ilk başvurduğu kurum çoğu zaman kolluk teşkilatıdır.[22] Bu yüzden şiddet riskinin ilk olarak tespiti, mağdura yönelik koruma tedbirlerinin uygulanması, fail hakkında gerekli işlemlerin başlatılması ve ilgili kurumlarla koordinasyon sağlanması gibi görevler çoğu durumda kolluk birimlerinin sorumluluğundadır.

AİHM kararlarında kadına yönelik şiddetin önlenmesinde pozitif yükümlülükler arasında sayılan ve GREVIO Türkiye raporunda[23] da vurgulanan risk analizi yükümlülüğü, kolluk teşkilatına yüklenen görevlerden biridir. Amacının "*belirlenen tehlikeyi yönetmek ve mağdurlara koordineli bir güvenlik ve destek sağlamak*" [24] olduğu belirtilen bu yükümlülük kolluk görevlisini kadına yönelik şiddetle mücadelede aktif bir konuma taşımaktadır.

Ülkemizde de pozitif yükümlülükler çerçevesinde kadına yönelik şiddetin önlenmesi, mağdurların ya da risk altında olanların korunması amacıyla 6284 sayılı Kanun'la kolluk teşkilatına çeşitli görevler yüklenmiştir. Bu görevler arasında koruyucu tedbirlerin uygulanması (m.3 vd), gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde bazı tedbirlerin alınması (m.5), mağdurun güvenliğinin sağlanması ve risk altındaki kişilerin korunması (m. 3), tedbir kararlarının izlenmesi (m. 14), korunan kişilerin güvenli yerlere ulaştırılması ve gerekli hâllerde geçici barınma imkânlarının sağlanmasına ilişkin süreçlerin yürütülmesi (m. 10) sayılabilir. Bu görevler, kadına yönelik şiddetle mücadelede adli süreci başlatan kolluk teşkilatının, mağdurun korunması ve risklerin bertaraf edilmesinde önleyici ve koruyucu bir işlevi bulunduğunu göstermektedir.

---

[16] Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi, 10 sayılı Tavsiye Kararı, The European Code of Police Ethic (Avrupa Polis Etiği Kuralları), 19 Eylül 2001, https://hukukansiklopedisi.com/avrupa-polis-etigi-kurallari/, (Erişim: 12.06.2026).

[17] Polis Akademisi Başkanlığı, Rapor, Aile İçi ve Kadına Karşı Şiddetle Mücadele, s. 18, https://cdn2.pa.edu.tr/Upload/Rapor/Dosya/aile-ici-ve-kadina-karsi-siddetle-mucadele.pdf, (Erişim: 27.05.2026).

[18] Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi, 10 sayılı Tavsiye Kararı.

[19] Kolluk Etik İlkeleri, https://www.jandarma.gov.tr/kurumlar/jandarma.gov.tr/Jandarma/Kolluk_Etik_Ilkeleri/Kolluk_Etik_Ilkeleri.pdf, (Erişim: 09.06.2026).

[20] Polis Akademisi Başkanlığı, Rapor, s. 53-57.

[21] GREVIO, Türkiye Raporu, § 274.

[22] Polis Akademisi Başkanlığı, Rapor, s. 10.

[23] GREVIO, Türkiye Raporu, § 34, 287 vd.

[24] AİHM, Kurt/Avusturya, § 174. Ayrıca risk analizi yükümlülüğü konusunda aynı karardaki açıklamalar için bkz. § 167-190.

Bu çerçevede, yukarıda sayılan görevleri yerine getiren ya da getirmesi beklenen kolluk personelinin kadına yönelik şiddet fiilinin faili olması, söz konusu fiil ile devletin pozitif yükümlülüklerini yerine getirme görevi arasında açık bir çelişki olarak belirmektedir. Kolluk görevlisi tarafından işlenen bir şiddet eylemi, o görevlinin görevlerinden tamamen bağımsız, bireysel ve hizmet dışındaki sıradan bir davranış olarak görülemez. Yürütülen kamu hizmetinin güvenilirliği ve saygınlığı ile kurumsal saygınlığını etkileme potansiyeli bulunan böylesi fiillerin disiplin hukuku bakımından ayrıca incelenmesi gerekir.

II. HİZMET DIŞI DAVRANIŞLARIN DİSİPLİN HUKUKU BAKIMINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

A. Genel Olarak Disiplin İşlemlerinin Amacı ve Korunan Hukukî Değerler

Disiplin, *"kamu hizmeti düzenini ve kurum içi düzenini sağlamaya yönelik olarak yapılan ve bireyin ilgili kuruma karşı özel yükümlülüğünden kaynaklanan iş ve işlemler bütünü"*[25] olarak tanımlanabilir. Disiplin işlemleri, sadece kamu görevlileri bakımından değil, öğrenciler, serbest meslek çalışanları gibi belirli bir kuruma ya da mesleğe mensubiyet nedeniyle farklı statüler bakımından da uygulama alanı bulabilir.[26] Buna karşılık çalışma konusu bağlamında yalnız kamu görevlileri bakımından inceleme yapılacaktır.

Disiplin işlemleri kamu görevlilerinin statülerinden kaynaklanan yükümlülüklere uygun davranmalarını sağlamaya ve kamu hizmetinin düzenli, sürekli, etkin ve güvenilir biçimde yürütülmesini temin etmeye yönelik idarî işlemlerdir.[27] İdari işlemlerin genel amacı kamu yararı sağlamaktır. Kamu yararı tanımlanması zor ve soyut bir kavram olup, her idarî faaliyet bakımından, faaliyetin türüne, niteliğine ve görülüş biçimine göre farklı biçimlerde tezahür eder. Disiplin işlemleri bakımından kamu yararı kurum içi düzenini sağlanması ve kamu hizmetlerinin düzenli etkin ve güvenilir biçimde sunulmasının sağlanması ile gerçekleşebilecektir.[28]

Disiplin hukukunun koruduğu hukukî değerleri de bu amaç çerçevesinde belirlemek mümkündür. Disiplin hukuku esasında genel olarak kamu hizmetini korur.[29] Bu çerçevede korunan değerler; kamu hizmetinin gereklilikleri, kurumun düzenli işleyişi, kamu hizmetine ve kuruma duyulan güven ile hizmetin ve kurumun saygınlığı olarak sayılabilir. Bu değerler birbiriyle de bağlantılı olup, birinin korunması ya da zedelenmesi diğerlerine de sirayet edebilir. Şöyle ki; kurumun veya hizmetin güvenilirliği ve saygınlığı, kamu hizmetlerinin işleyişi ve

[25] Kerim Azak, *Akademik Personelin Disiplin Rejimi*, Ankara: Adalet Yayınevi, 2021, s. 27.

[26] Azak, Akademik Personelin Disiplin Rejimi, s. 26; Oğuz Sancakdar, vd., *Disiplin Hukuku*, Ankara: Turhan Kitabevi, 2019, s. 31; Ali Dursun Ulusoy, *İdari Yaptırımlar*, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2013, 28.

[27] Sancakdar vd, Disiplin Hukuku, s. 28, 31; Mustafa Alıcı, "Özel Hayatından Dolayı Memura Disiplin Cezası Verilebilir Mi?" *Gümrük Ticaret Dergisi,* 5/15 (2019), s. 48.

[28] Turhan Tufan Yüce, "Ceza Hukuku İlkelerinin Disiplin Ceza Hukukunda Geçerliği Sorunu ve Danıştay Kararlarının Bu Açıdan Tahlili", *Danıştay Dergisi,* 24/88 (1994), s. 5; Azak, Akademik Personelin Disiplin Rejimi, s. 27-32; İsmet Giritli, Pertev Bilgen ve Tayfun Akgüner, *İdare Hukuku Dersleri,* İstanbul: Der Yayınları, 2006, s. 617; Yüce, "Ceza Hukuku İlkelerinin", s. 5; Danıştay Beşinci Dairesi, E. 2016/19861, K. 2018/14359, T. 21.5.2018, Lexpera.

[29] Fatih İnan, *Kamu Görevlilerinin Kamu Hizmeti Dışındaki Faaliyetlerinin Disiplin Hukuku Açısından Değerlendirilmesi*, İstanbul: Oniki Levha Yayınları, 2021, s. 33.

kurum düzeni ile sağlanabilir. İdare yönetilenlere kendisini kamu hizmetleri aracılığıyla ifade eder. Kamu hizmetleri gereği gibi yürütüldüğünde hem hizmetin hem de hizmeti yürüten kurumun saygınlığı korunmuş olur. Bunun gibi, hizmetin saygınlığı da kurumun saygınlığından etkilenir. Kurum düzeni bozulursa ya da saygınlığı zedelenirse, bu kez de kamu hizmetinin hem saygınlığı hem işleyişi bundan etkilenebilir.

Öte yandan kamu hizmetlerinin güvenilirliği ve saygınlığı, yönetilenlerin devlete olan bağlılığı, ona duydukları sadakat, saygı ve güven duygusunu doğrudan ilgilendirdiği için, devletle yönetilenler arasında sağlıklı bir ilişkinin kurulabilmesi ve dolayısıyla kamu düzeninin sağlanması bakımından da önemlidir.

Kamu hizmetinin saygınlığı, *"halkın kamu hizmetlerinin gereği gibi yürütülmesi konusundaki haklı beklentisi"*ni, "*kurumsal itibar ise, kamu kesiminde bir kamu hizmeti faaliyetini yerine getiren kurumun toplumda bıraktığı izlenim ya da sahip olması gereken izlenimi ifade eder."*[30] Gerek hizmetin gerekse kurumun saygınlığı kamu hizmeti yürüten kamu görevlisinin davranışlarında somutlaşır[31]. Onların davranış ve tutumları idarenin davranış ve tutumları olarak algılanır. Bu bakımdan kamu görevlileri, bir yandan kamu hizmetlerine ilişkin belirli görevleri yerine getirirken, bir yandan da devlet otoritesini temsil eder ve kamu gücünü kullanırlar. Onların fiilleri kimi zaman temsil ettikleri kurumun saygınlığı ve güvenilirliği ile kamu hizmetine duyulan toplumsal güveni etkileyen sonuçlar doğurabilmektedir.[32] Bu nedenle kamu görevlilerinin güvenilirliği ve saygınlığı da disiplin hukukunun koruduğu hukukî değerler arasında sayılabilir.

Disiplin işlemlerinin amacı ve koruduğu bu hukukî değerler aynı zamanda onu ceza yaptırımlarından ayırır. Cezai yaptırımlar esas itibarıyla toplum düzenini ihlâl eden fiilleri cezalandırmayı amaçlarken, disiplin işlemleri kurumun iç düzenini ve kamu hizmetinin düzenli biçimde yürütülmesini güvence altına almaktadır.[33] Bu nedenle aynı fiil hem ceza hukukunun hem de disiplin hukukunun konusunu oluşturabilmekte, korunması amaçlanan hukukî değerlerin farklı olması nedeniyle aynı fiil iki hukuk dalında birbirinden bağımsız olarak değerlendirilebilmektedir. Böylelikle bir fiilin ceza hukuku bakımından yaptırıma bağlanmış olması, disiplin hukuku bakımından ayrıca değerlendirilmesine engel teşkil etmediği gibi, ceza soruşturması ya da kovuşturmasının sonucu da disiplin sorumluluğunu her durumda ortadan kaldırmamaktadır.

Özetle, disiplin hukukunun amacı ve koruduğu değerlerin genel olarak kamu hizmeti kurumu çerçevesinde belirlendiği ve doğrudan kamu hizmetini korumaya yönelik olduğu görülmektedir. Bu durum disipline konu olacak davranışların ilk bakışta, kamu hizmetinin sunumu içinde veya sırasında işlenmesi gerektiği düşüncesini doğurmaktadır. Yasalarda disiplin suçu olarak belirlenen davranışlar incelendiğinde, birçoğunun esasında hizmet sırasında

[30] İnan, Kamu Görevlilerinin, s. 54-55.
[31] İkra Akyol, "Kamu Görevlilerinin Özel Hayata Saygı Hakkı", Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2024, s. 33; Alıcı, "Özel Hayatından Dolayı Memura Disiplin Cezası Verilebilir Mi?", s. 48.
[32] Sancakdar vd, Disiplin Hukuku, 52; İnan, Kamu Görevlilerinin, s. 54, 175-176; Alıcı, "Özel Hayatından Dolayı Memura Disiplin Cezası Verilebilir Mi?", s. 48.
[33] Azak, Akademik Personelin Disiplin Rejimi, s. 43-44.

hizmetle ilgili işlenebilecek fiiller olduğu görülür. Öte yandan kamu görevlisinin hizmet dışında gerçekleştirdiği bazı fiillerin de bu hukukî değerleri etkileyebildiği ve bu nedenle disiplin yaptırımına sebep olabildiği görülmektedir.

B. Hizmet Dışı Davranışların Disiplin Hukukuna Konu Edilmesinin Temeli

Kamu görevlilerinin hizmet dışında, yani özel yaşamında gerçekleştirdiği davranışlar da yürüttüğü kamu hizmetinin ve/veya kurumun saygınlığını ve güvenilirliğini etkileyebilir ve bu nedenle disiplin hukukunun konusunu oluşturabilir. Bu hususta doktrinde şekli anlayış ile maddî anlayış olmak üzere iki farklı yaklaşımın benimsendiği belirtilmektedir. Şekli anlayış disiplin hukukunun kapsamını görev sırasında işlenen fiillerle sınırlandırırken, doktrinde ve yargı kararlarında ağırlıklı olarak benimsenen maddî anlayış, fiilin hizmet içinde veya dışında gerçekleştirilmiş olmasından ziyade kamu hizmeti üzerindeki etkisini esas almaktadır. Buna göre kurum düzenini, kamu hizmetinin güvenilirliğini ve saygınlığını ya da kamu görevlisinin temsil ettiği devlet otoritesini olumsuz etkileyen davranışlar hizmet dışında gerçekleştirilmiş olsalar dahi disiplin hukukunun alanına girebilmektedir.[34]

Bir kamu görevlisinin özel yaşamında gerçekleştirdiği bir fiil nedeniyle hakkında disiplin yaptırımı uygulanması, bireyin özel hayatının korunması hakkına müdahale niteliğindedir[35]. Bununla birlikte kamu görevlileri de diğer bireyler gibi Anayasa'nın güvence altına aldığı özel hayatın korunmasını isteme hakkına sahiptir. Bu nedenle disiplin hukukunun hizmet dışındaki davranışlara müdahalesi, kamu görevlisinin özel yaşamını genel ve sınırsız biçimde denetleme yetkisi olarak yorumlanamaz. Aksine, hizmet dışı davranışların disiplin hukukuna konu edilmesi istisnai nitelik taşımalı ve özel hayatın korunması hakkının sınırlama sebeplerine uygun olmalıdır. Bu sınırlama sebeplerine aşağıda ayrıntılı olarak değinilecektir, ancak genel olarak bu hakka yapılan müdahalenin meşruiyetinin, hizmet dışında gerçekleştirilen fiil ile kamu görevinin gerekleri arasında objektif ve makul bir ilişkinin bulunmasına bağlı olduğu söylenebilir.[36]

Öte yandan Anayasa gereğince temel hak ve özgürlükler ancak kanunla sınırlanabileceğinden, özel hayatın korunması hakkına yapılacak herhangi bir müdahalenin mutlaka yasal dayanağının bulunması gerekir. Bu kurala uygun olarak yasa koyucu, hizmet içinde olduğu gibi hizmet dışında da kamu görevlilerine belirli biçimlerde davranma yükümlülüğü getirmiş ve bu yükümlülüklere uyulmadığını gösteren bazı davranışları da disiplin suçu olarak belirlemiştir. Bunlara örnek olarak; Devlet Memurları Kanunu'nun 6. maddesindeki sadakat[37] ve 8.

---

[34] Sancakdar vd, Disiplin Hukuku, 54-55; İnan, Kamu Görevlilerinin, s. 20-24; Turan Yıldırım, "Kamu Görevlilerinin Özel Hayatı: Cinsel Tercih", *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 24/2 (2018), s. 458.

[35] Anayasa Mahkemesi, E.2023/162, K. 2024/20, T. 23.01.2024, § 13-16.

[36] Anayasa Mahkemesi, G.G. Başvurusu, Başvuru numarası: 2014/16701, T. 13.10.2016; Seçkin Yavuzdoğan ve Uğur Elibüyük, "Kamu Görevlilerinin Özel Hayatına İlişkin Davranışlarını Sınırlayan Disiplin Suçları Üzerine Genel Bir Değerlendirme", *Kırklareli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* 6/2 (2022), s. 266; İnan 39-41.

[37] "Devlet memurları, Türkiye Cumhuriyeti Anayasasına ve kanunlarına sadakatla bağlı kalmak ve milletin hizmetinde Türkiye Cumhuriyeti kanunlarını sadakatla uygulamak zorundadırlar. Devlet memurları bu hususu "Asli

maddesindeki davranış ve işbirliği yükümlülüğü[38] ile 125. maddesindeki devlet memuru vakarına yakışmayan davranışlar[39] ile devlet memurunun itibar ve güven duygusunu sarsacak nitelikte davranışlar[40], Genel Kolluk Disiplin Hükümleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Kabul Edilmesine Dair Kanun'un 8. maddesindeki hizmet dışında resmî sıfatın gerektirdiği saygınlığı ve güven duygusunu sarsacak davranışların[41] disiplin suçu sayılması gösterilebilir.

Hizmet dışındaki bir davranışın disiplin hukukuna konu olabilmesi için açık faaliyet yasağı veya söz konusu davranışın disiplin hukukunu ilgilendiren somut bir yönünün bulunması gerekir.[42] Devlet Memurları Kanunu'nda ve diğer personel kanunlarında yer alan disiplin hükümlerinde bazı davranışların somut olarak gösterilerek açıkça yasaklandığı[43] görülmekle birlikte yukarıda örnek olarak sayılan bazı davranışlarınsa soyut olarak düzenlendiği görülmektedir. *"Devlet memuru vakarına yakışmayan"* veya *"itibar ve güven duygusunu sarsacak"* gibi belirsiz kavramlarla nitelenen bu davranışların kapsamına hangi fiillerin gireceği idarenin takdirine ve yargı organlarının değerlendirmesine bırakılmış görünmektedir.

C. Hizmet Dışı Davranışlarda Disiplin Hukukunun Sınırları: Hizmete Olumsuz Etki, Alenîyet ve Özel Hayatın Korunması

Doktrin ve yargı kararlarında yaygın olarak kabul edildiği üzere hizmet dışındaki davranışların disiplin hukukuna konu olması için bu davranışların kamu hizmetlerinin yürütülmesini, kurum düzenini, kamu hizmetine duyulan güveni ve hizmetin saygınlığını olumsuz etkileyen, hizmetin gerektirdiği niteliklerle bağdaşmayan bir yönü bulunması gerekir. Bu çalışmada bunların tümünü ifade etmek için *"hizmete olumsuz etki"* tabiri kullanılacaktır.

Hizmete olumsuz etki, disiplin yaptırımlarının yargısal denetiminde sıklıkla yer verilen alenîyet ölçütüyle yakından ilgili olup çoğu zaman birlikte değerlendirilir. Alenîyet bir davranışın açığa çıkması, üçüncü kişilerce bilinir hâle gelmesidir. Kamu görevlisinin hizmet

Devlet Memurluğuna" atandıktan sonra en geç bir ay içinde kurumlarınca düzenlenecek merasimle yetkili amirlerin huzurunda yapacakları yeminle belirtirler ve özlük dosyalarına konulacak aşağıdaki "Yemin Belgesi" ni imzalayarak göreve başlarlar.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasasına, Atatürk İnkılap ve İlkelerine, Anayasada ifadesi bulunan Türk Milliyetçiliğine sadakatla bağlı kalacağıma; Türkiye Cumhuriyeti kanunlarını milletin hizmetinde olarak tarafsız ve eşitlik ilkelerine bağlı kalarak uygulayacağıma; Türk Milletinin milli, ahlâki, insani, manevî ve kültürel değerlerini benimseyip, koruyup bunları geliştirmek için çalışacağıma; insan haklarına ve Anayasanın temel ilkelerine dayanan milli, demokratik, laik, bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyetine karşı görev ve sorumluluklarını bilerek, bunları davranış hâlinde göstereceğime namusum ve şerefim üzerine yemin ederim."

[38] "Devlet memurları, resmî sıfatlarının gerektirdiği itibar ve güvene layık olduklarını hizmet içindeki ve dışındaki davranışlariyle göstermek zorundadırlar."

[39] Madde 125/1-A-e: "Devlet memuru vakarına yakışmayan tutum ve davranışta bulunmak," (Uyarma cezasını gerektirir.)

[40] Madde 125/1-B-d: "Hizmet dışında Devlet memurunun itibar ve güven duygusunu sarsacak nitelikte davranışlarda bulunmak," (Kınama cezasını gerektirir.)

[41] Madde 8/4-b-6: "Hizmet dışında resmî sıfatının gerektirdiği saygınlığı ve güven duygusunu sarsacak eylem ve davranışlarda bulunmak." (Kademe ilerlemesinin altı ay kısa süreli durdurulması cezasını gerektirir.)

[42] İnan, Kamu Görevlilerinin, s. 40.

[43] Örneğin 7068 sayılı Kanunun şu maddelerindeki disiplin suçlarında yasak davranış açıkça ve somut olarak düzenlenmiştir: 8/6-l: "Resmî kıyafetle umuma açık yerlerde alkollü içki içmek veya resmî kıyafetli olarak gizlenemeyecek derecede sarhoş görünmek.", 8/6-n: "Kumar oynamak veya oynatmak, kumar oynatanlarla ilişki kurmak."

dışındaki bir davranışının hizmete olumsuz etkisinden söz edilebilmesi için alenîyet kazanması gerekir. Alenîleşmemiş, bir sebeple dışa yansımamış, özel hayat sınırlarının içinde kalmış davranışların kamu hizmetini olumsuz etkileme kabiliyeti bulunmayacaktır. Bununla birlikte alenîyet, tek başına yeterli bir ölçüt olmayıp, hizmete olumsuz etki ile birlikte gerçekleştiğinde uygulanabilir hâle gelir.[44] Bir başka deyişle, hizmet dışında gerçekleşmiş ve alenîleşmiş bir fiil hizmete olumsuz etki oluşturacak nitelikte değilse ya da bu etki somut olarak ortaya konulamıyorsa disiplin yaptırımına tâbi tutulmaması gerekir.[45]

Bununla ilgili dikkate alınması gereken önemli bir husus da hizmet dışındaki davranışın alenîyet kazanmasının kamu görevlisinin kendi davranışından kaynaklanması gerektiğidir. Başka bir ifadeyle alenîleşme, kamu görevlisinin kendi iradesiyle ya da ihmaliyle gerçekleşmiş olmalı[46], idare soruşturma sırasında veya öncesinde bir işlem ya da eylemiyle alenîleşmeye sebep olmamalıdır. Aksi hâlde özel hayatın korunması kapsamında mahremiyetin ihlâli söz konusu olabilir.[47] Bu nedenle, özellikle disiplin soruşturmalarında idarenin ve soruşturmacının, bireyin özel hayatına ilişkin unsurları, soruşturma konusu ile objektif bir bağlantısı bulunmadığı sürece, araştırmaktan ve bunları soruşturmaya dâhil etmekten kaçınması ve zorunlu olmadıkça üçüncü kişileri de soruşturma sürecine dâhil etmemesi gerekir.

Hizmet dışındaki davranışlarda disiplin yaptırımlarının temel dayanağı olan hizmete olumsuz etki, bir yandan disiplin hukukunun sınırlarını belirlerken, diğer yandan kamu görevlisinin özel hayatının korunması hakkına da bir sınırlandırma getirip, bu hakka müdahaleyi haklı kılan bir sebep olarak ortaya çıkmaktadır. Özel hayattaki hizmete olumsuz etkisi bulunmayan davranışların disiplin yaptırımına tâbi tutulması bireyin özel hayatına ölçüsüz bir müdahale oluşturacaktır.[48]

Anayasa'nın 20. maddesi ve AİHS'nin 8. maddesinde düzenlenen özel hayatın korunması hakkı tüm bireyler için düzenlenmiş bir temel hak niteliğinde olup kamu görevlileri bundan istisna değildir.[49] Özel hayatın korunması hakkı, bireyin kişiliğini serbestçe geliştirebildiği, sosyal ilişkilerini kurabildiği ve devlet müdahalesinden korunmayı beklediği alanı ifade etmektedir.[50] Bu hak, aile yaşamına saygı ile birlikte düzenlenmiş olup konuta ve haberleşmeye saygı

[44] İnan, Kamu Görevlilerinin, s. 178-179.

[45] Anayasa Mahkemesi, G.G. Başvurusu, Başvuru numarası: 2014/16701, T. 13.10.2016; İnan 37; Yavuzdoğan ve Elibüyük, "Kamu Görevlilerinin Özel Hayatına İlişkin Davranışlarını Sınırlayan", s. 260.

[46] AYM, Sevilay Sümer, B. No: 2016/7091, T.18.07.2019, § 70; Anayasa Mahkemesi, B.B. Başvurusu, Başvuru numarası: 2016/14741, T. 07.11.2019, § 53.

[47] İnan, Kamu Görevlilerinin, s. 113, 179. Disiplin soruşturmasında özel hayata ilişkin hususların incelenmesinin sınırları konusunda bkz. AİHM, Özpınar/Türkiye kararı.

[48] Sancakdar vd, Disiplin Hukuku, 77; Yıldırım, "Kamu Görevlilerinin Özel Hayatı", s. 471; İnan 35; Akyol, "Kamu Görevlilerinin Özel Hayata Saygı Hakkı", s. 117; Alıcı, "Özel Hayatından Dolayı Memura Disiplin Cezası Verilebilir Mi?", s. 47.

[49] Mehmet Kağan Acar, "Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Çerçevesinde Mesleki Hayatın Özel Hayata Saygı Hakkı Kapsamında Korunması", Yüksek Lisans Tezi, Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, 2025, s. 69.

[50] Kemal Özeren vd., "Özel Hayata Saygı Hakkı", *Anayasa Mahkemesi Özel Hayata ve Aile Hayatına Saygı Hakkı Rehberi*, (Editör: Ali Kozan ve Ömer Gedik), Ankara: Anayasa Mahkemesi Yayınları, 2023, s. 37; Anayasa Mahkemesi, E. 2023/162, K. 2024/20, T. 23.01.2024, § 11; Anayasa Mahkemesi, Serap Tortuk Başvurusu, Başvuru Numarası: 2013/9660, T. 21.01.2015, § 31-36.

hakkını da kapsamaktadır.[51] Bireyin bedeni, cinsel kimliği, konutu, seyahat özgürlüğü, mahremiyeti, sağlıklı bir çevrede yaşaması gibi çok sayıda hakkı kapsamına alan özel hayatın korunması hakkı, fiziksel ve zihinsel bütünlük hakkını ve bu kapsamda bireylerin şiddetten korunmasını da bünyesinde barındırmaktadır.[52] Bu yönüyle özel hayatın korunması hakkı, bir yandan ev içi şiddet faili bakımından olayın özel hayatında gerçekleştiği yönünde bir savunma aracı olabilirken diğer yandan şiddet mağduru bakımından fiziksel ve zihinsel bütünlüğün ihlâli kapsamında gündeme gelebilir.

Özel hayatın korunması hakkı mutlak bir hak olmayıp çeşitli sebeplerle sınırlandırılabilmektedir. AİHS özel hayatın korunması hakkının yasayla öngörülmüş olması ve demokratik bir toplumda gerekli olması koşuluyla, ulusal güvenlik, kamu güvenliği, ülkenin ekonomik refahı, düzenin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın, ahlâkın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması amacıyla sınırlanabileceğini düzenlemektedir. Bu meşru amaçlar arasında *"başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması"* çalışmanın konusu bakımından özel bir öneme sahiptir. Zira doktrinde bu amaca özellikle ev içi şiddet olaylarında dayanıldığı belirtilmektedir.[53]

Hizmet dışındaki davranışların disiplin yaptırımına tâbi tutulmasında yaptırıma tâbi tutulan kamu görevlilerinin en çok başvurduğu savunma aracının özel hayatın korunması hakkı olduğu görülmektedir. Buna karşılık, kamu görevi bireyin kendi isteğiyle girdiği bir statü olup birey statünün gerektirdiği ek yükümlülüklere tâbi olacağını bilerek bu statüye girer.[54] Nitekim AİHM ve Anayasa Mahkemesi kararlarında da kamu görevlilerinin üstlendikleri kamu görevinin niteliği ve kamu otoritesini temsil etmeleri nedeniyle diğer bireylere oranla daha fazla sınırlandırmalarının gerekli olabileceği kabul edilmektedir.[55] Bununla birlikte bu kabul, kamu görevlisinin özel yaşamı üzerinde sınırsız bir denetim yetkisi vermediği gibi kamu görevlisinin özel hayatın korunması hakkının tümüyle ortadan kaldırılması sonucunu da doğurmamalıdır. Bu nedenle disiplin hukukunun özel hayata müdahalesi, ancak sınırlama sebeplerine uygun olarak yapıldığında, hizmete olumsuz etki ortaya konulduğunda ve kamu

[51] Yaşar Salihpaşaoğlu, "Özel Hayatın Kapsamı: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi İçtihatları Işığında Bir Değerlendirme", *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,* 17/3 (2013), s. 237.

[52] Gülay Arslan Öncü, "Özel Yaşama ve Aile Yaşamına Saygı Hakkı", *İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi ve Anayasa, Anayasa Mahkemesine Bireysel Başvuru Kapsamında Bir İnceleme*, (Editör: Sibel İnceoğlu), Ankara: Şen Matbaa, 1. Baskı, 2013, 301-321; Metin, "Pozitif Yükümlülükler", s. 123.

[53] Arslan Öncü, "Özel Yaşama ve Aile Yaşamına Saygı Hakkı", s. 323.

[54] Yıldırım, "Kamu Görevlilerinin Özel Hayatı", s. 462-463; Alıcı, "Özel Hayatından Dolayı Memura Disiplin Cezası Verilebilir Mi?", 48; Bahattin Aras, "Kamu Görevlilerinin Özel Hayatlarına İlişkin Hususların Disiplin Soruşturmasına Konu Edilmesi", *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, 153 (2021), s. 248.

[55] AİHM, Özpınar/Türkiye, Başvuru Numarası: 20999/04, 19.102010, § 71; AİHM, Kayasu/Türkiye, Başvuru Numarası: 64119/00 ve 76292//01, T. 13.11.2008, § 97, 101; Anayasa Mahkemesi, Ö.Ç. Başvurusu, Başvuru Numarası: 2014/8203, T. 21.09.2016, § 58,76; Anayasa Mahkemesi, E. 2015/68, K. 2017/166, T. 29.11.2017, § 34. Bu yaklaşımı İngiltere'de hakimlerin göreve kabul şartlarında da görmek mümkündür. İngiltere'de, boşanmış kişiler için eskiden olduğu gibi bir yasak olmasa da boşanmanın "rezilce ve sansasyonel olmaması" gerektiği, "fiziksel güç kullanma nedeniyle boşanan, aşırı hız gibi nedenlerle sıklıkla trafik cezası almış, iflas eden, karakteri sert, uç yaşantılı, çok ilerici ve çok gerici" kişilerin hâkim olarak atanamayacağı aktarılmaktadır. Selma Çetiner, *Yargı Etiği*, Ankara: Seçkin Yayınevi, 2020: s. 89-90.

hizmetinin gerekleri ile özel hayatın korunması arasında adil bir denge kurulduğunda meşru sayılabilir.[56]

AİHM de kamu görevlilerinin özel hayatına yönelik disiplin müdahalelerinde hizmete olumsuz etkiyi öncü kriter olarak benimsemektedir. Mahkemeye göre kamu görevlisinin özel yaşamına yapılan her müdahalenin AİHS'nin 8. maddesi kapsamında kanuni dayanağa sahip olması, meşru bir amaç taşıması ve demokratik toplum düzeninde gerekli olması gerekir. Özel hayatta işlenen fiillerin disiplin yaptırımına tâbi tutulmasında demokratik toplumda gerekli olma koşulu hizmete olumsuz etki olarak somutlaşmaktadır.[57] Bu çerçevede Mahkeme, özel hayata müdahale niteliğindeki disiplin yaptırımının kamu hizmetinin gerekleri ile ilgisinin ve gerekçesinin ortaya konulmasını aramaktadır.[58]

Hizmete olumsuz etki kavramı, hizmet dışında gerçekleşen davranışların, kamu hizmetinin ve kurumun güvenilirliği ve saygınlığı üzerindeki etkisini de kapsamaktadır. Kamu görevlileri, bir tüzel kişilik olan idareye hayat veren onun iradesini somutlaştıran hareket araçlarıdır. Yürüttükleri kamu hizmetlerinde devleti temsil ederler. Bu temsil ilişkisi esasen görev sırasındaki fiillere ilişkin olsa da kamu görevlisinin toplum nezdinde göreviyle bütünleşmesi ya da özdeşleşmesi nedeniyle onun özel hayatına da uzanabilir. Toplumda oluşan bu özdeşleştirme ve beklenti, kamu görevlisinin hizmet dışındaki bir fiilinin idareye atfedilmesi sonucunu doğurabilir. Bu nedenle hizmet dışında gerçekleştirilen bir davranış, disiplin bakımından değerlendirilirken, söz konusu davranışın kamu görevlisinin şahsında temsil edilen devlet otoritesine duyulan güveni zedeleyip zedelemediği, kurumun toplum nezdindeki itibarı üzerinde olumsuz etki doğurup doğurmadığı ve kamu hizmetinin güvenilirliği konusunda haklı kuşkular oluşturup oluşturmadığı ayrıca incelenmelidir.[59]

Öte yandan kamu hizmetine duyulan güven ve kurum saygınlığı meselesi, kamu görevlisinin yürüttüğü görevin türü ve niteliği ile de ilgilidir.[60] Her kamu görevlisinin üstlendiği görev aynı düzeyde temsil yetkisi veya güven ilişkisi doğurmamaktadır. Kamu gücü kullanan, temel hak ve özgürlüklerin korunmasında doğrudan görev üstlenen veya toplum nezdinde yüksek güven beklentisi bulunan kamu görevlileri bakımından hizmet dışı davranışların kamu hizmetine etkisi değişebilir.[61] Bu nedenle disiplin hukukunda aynı davranış farklı kamu görevlileri bakımından farklı değerlendirilebilir.

[56] Anayasa Mahkemesi, E. 2023/162, K. 2024/20, T. 23.01.2024, § 30-32; AİHM, Özpınar/Türkiye, § 72; Yavuzdoğan ve Elibüyük, "Kamu Görevlilerinin Özel Hayatına İlişkin Davranışlarını Sınırlayan", s. 270; Yıldırım, "Kamu Görevlilerinin Özel Hayatı", s. 471; Acar, "Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Çerçevesinde", s. 69-75; Akyol, "Kamu Görevlilerinin Özel Hayata Saygı Hakkı", s. 77, 82.

[57] İnan, Kamu Görevlilerinin, s. 38.

[58] AİHM, Özpınar/Türkiye, § 77; Anayasa Mahkemesi ve Danıştay da bu konuda benzer bir yaklaşım sergilemektedir. Anayasa Mahkemesi, G.G. Başvurusu, Başvuru numarası: 2014/16701, T. 13.10.2016; Danıştay İkinci Dairesi, E. 2021/6086, K. 2024/79, T. 03.01.2024, Lexpera.

[59] Yıldırım, "Kamu Görevlilerinin Özel Hayatı", s. 458; Akyol, "Kamu Görevlilerinin Özel Hayata Saygı Hakkı", s. 82; Yavuzdoğan ve Elibüyük, "Kamu Görevlilerinin Özel Hayatına İlişkin Davranışlarını Sınırlayan", s. 266-267.

[60] Sancakdar vd, Disiplin Hukuku, s. 53; Akyol, "Kamu Görevlilerinin Özel Hayata Saygı Hakkı", s. 87-91; Azak, Akademik Personelin Disiplin Rejimi, s. 170.

[61] İnan, Kamu Görevlilerinin, s. 165-166.

Yine disiplin hükümlerinde yer alan kamu hizmetine güven ve saygınlık gibi kavramların soyut içerikte olmaları nedeniyle, hizmet dışında gerçekleştirilen fiilin hizmete olumsuz etki edip etmediğinin her olayda somut olarak tespit edilmesi, fiil ile kamu görevi arasındaki ilişkinin açıkça gösterilmesi ayrıca önem taşımaktadır.[62] Bu tür kavramlar hukukî belirlilik ve öngörülebilirlik bakımından da potansiyel bir riski bünyesinde barındırmaktadır. Bu nedenle gerek idarenin gerekse yargı organlarının, aynı ya da benzer görevleri yürüten kamu görevlileri bakımından, aynı eylemlerin aynı disiplin suçu kapsamında değerlendirilmesi hususunda tutarlı ve istikrarlı bir yaklaşım sergilemeleri öngörülebilirliğe katkıda bulunabilecektir. Böylelikle kanundaki bu türlü soyut hükümlerin muhataplarınca anlaşılabilmesi ve özel yaşamdaki davranışların buna göre düzenlenebilmesi mümkün hâle gelebilir. Hatta kamu görevlilerinin özel hayatındaki hangi eylemlerinin mesleklerine olumsuz etki edeceğinin disiplin hükümleri, rehber ilkeler veya meslek kuralları ile belirlenmesi öngörülebilirlik açısından daha da isabetli olabilir.[63] Nitekim AİHM de *"bir kamu görevlisinin özel hayatına ilişkin davalarda, bu kişinin belirli bir ölçüde özel hayatına ilişkin tutumlarının sonucunu öngörebilmesi ve gerektiğinde uygun güvencelerden yararlanabilmesi gerek"*tiğini vurgulamaktadır.[64]

Son olarak disiplin hukukunun genel ilkelerinden olan ölçülülük ilkesi dikkate alınmalıdır. Disiplin yaptırımı uygulanırken yalnızca davranışın varlığı değil, davranışın kamu hizmeti üzerindeki etkisi, kamu görevlisinin görevinin niteliği, davranışın alenîyet derecesi, kamu hizmetiyle kurduğu bağlantı ve kamu güveni üzerindeki sonuçları birlikte dikkate alınmalıdır. Uygulanan disiplin yaptırımının amaca hizmet edip etmediği, gerekli olup olmadığı ve ulaşılmak istenen amaçla kullanılan araç arasında orantının bulunup bulunmadığı değerlendirilmelidir.[65]

Sonuç olarak hizmet dışı davranışların disiplin hukukuna konu edilmesinde davranışın alenîyet kazanması önemli olsa da asıl belirleyici olan, davranış ile kamu görevinin gerekleri arasında objektif ve makul bir bağlantının kurulabilmesi, bu davranışın kamu hizmetine duyulan güven, kurumun saygınlığı veya kamu görevlisinin görevini gereği gibi yerine getirebilme yeterliliği üzerinde somut bir etki doğurduğunun ortaya konulabilmesidir. Böyle bir etkinin bulunup bulunmadığı kamu görevlisinin yürüttüğü görevin türüne ve niteliğine göre farklılaşabilecektir. Dolayısıyla polisin hizmet dışında kadına yönelik şiddet davranışının değerlendirilebilmesi için polislik mesleğinin özellikleri ile polis meslek etiğinin de ayrıca incelenmesi gerekmektedir.

III. POLİSLİK MESLEĞİNİN ÖZELLİKLERİ, MESLEK ETİĞİ VE İNSAN HAKLARININ KORUNMASINDAKİ ÖZEL KONUMU

Yukarıda yapılan açıklamalardan da anlaşılacağı üzere, özel hayata müdahale niteliğinde bulunan hizmet dışında kadına yönelik şiddet fiili nedeniyle disiplin sorumluluğu, ancak kamu

[62] Yavuzdoğan ve Elibüyük, "Kamu Görevlilerinin Özel Hayatına İlişkin Davranışlarını Sınırlayan", s. 269; Aras, "Kamu Görevlilerinin Özel Hayatlarına İlişkin Hususların", s. 265; Anayasa Mahkemesi, G.G. Başvurusu, Başvuru numarası: 2014/16701, T. 13.10.2016.
[63] Akyol, "Kamu Görevlilerinin Özel Hayata Saygı Hakkı", s. 120.
[64] AİHM, Özpınar/Türkiye, § 76.
[65] Sancakdar vd, Disiplin Hukuku, 51-52.

hizmetinin gereklilikleri ve başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması gibi haklı sebeplerle gündeme gelebilir. Bu bağlamda, kamu hizmetinin gerekliliklerinin anlaşılabilmesi için polislik mesleğinin özellikleri ve polis meslek etiğine bakılması gerekir.

Polislik mesleği, kamu düzeninin sağlanması, suçların önlenmesi ve bireylerin temel hak ve özgürlüklerinin korunması gibi kolluk görevlerini yerine getiren meslek gruplarının başında gelmektedir. Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu'nun 1. maddesi uyarınca polis; kamu düzenini, kişi güvenliğini, konut dokunulmazlığını, bireylerin can ve mal güvenliğini korumak, kamu huzurunu sağlamak ve yardıma muhtaç kişilere yardım etmekle görevlidir.

Polislik mesleğinde kamu gücü kullanımı diğer kamu görevlerinden daha belirgin ve yoğun biçimde görülür. Polis yerine getirdiği kamu hizmetinin niteliği ve gereklilikleri çerçevesinde, gerektiğinde durdurma, kimlik sorma, arama, yakalama, zor kullanma ve silah kullanma gibi yetkilerle donatılmıştır.[66] Polis bu yetkilerini -bilhassa zor ve silah kullanma yetkilerini- ancak meşru bir amacı gerçekleştirmek için, gerektiği zaman ve gerektiği kadar kullanmalıdır.[67] Kamu düzeninin korunması bakımından zorunlu olan bu güçlü yetkiler, gücü oranında bir yozlaşmayı beraberinde getirip korumayı amaçladığı temel hak ve özgürlüklere doğrudan müdahale biçimine de dönüşebilir.[68] Doktrinde, polise tanınan bu geniş yetkilerin ancak güçlü etik standartlarla dengelenebileceğini, aksi hâlde kamu gücünün kötüye kullanılmasının kaçınılmaz hâle gelebileceği belirtilmektedir.[69] Bu düşünceyle, demokratik hukuk devletlerinde bu yetkilerin kötüye kullanımlarının engellenmesi için polislik mesleği hukuk kuralları yanında etik ilkelerle de sınırlandırılmıştır.

Demokratik hukuk devletlerinde polis, temel hak ve özgürlükleri kısıtlayan değil aksine bu özgürlüklerin güvencesi olarak görülmektedir.[70] Avrupa Polis Etiği Kuralları'nda[71] polisin temel amaçları arasında kamu düzeninin sağlanmasının yanında hukukun üstünlüğünün korunması ile bireylerin temel hak ve özgürlüklerine saygı gösterilmesi ve bunların korunması sayılmıştır. Benzer bir yaklaşımla doktrinde polislik mesleğinin başarısının suçla mücadele yanında, bu görevin insan haklarına saygılı biçimde yerine getirilmesiyle ölçüldüğü, polisin saygınlığının uyguladığı kurallara kendisinin de uyması ile sağlanabileceği ifade edilmektedir.[72]

Polislik mesleğindeki insan haklarını koruma görevi ile kamu gücü kullanma yetkisi, etik ilkelerin bu meslek bakımından ayrı bir önem taşımasına neden olmaktadır. Meslek etiği,

[66] Murat Delice, "Polis Meslek Etiği Davranışlarının Yerleştirilmesi", *Güvenlik Sektöründe Taktiksel Yöneticilik,* (Editörler: Fatih Mehmet Harmancı, Murat Gözübenli, Murat Dağlar), Ankara: Nobel Yayınevi, 2015, s. 76, https://www.researchgate.net/profile/Fatih-Harmanci/publication/343587729_Taktiksel_Yoneticilik_Orta_Kademe_Yoneticilik/links/5f32eb94299bf13404bab5e7/Taktiksel-Yoeneticilik-Orta-Kademe-Yoneticilik.pdf, (Erişim: 01.06.2026)

[67] İl Han Özay, "İdari Kolluk Eylemlerinde Amaç", *Journal of Istanbul University Law Faculty,* 45/1-4 (1981), s. 316; Fatih Beren, "Türkiye'deki Polislik Uygulamaları Perspektifinden Polis Meslek Etiği", *Polis Bilimleri Dergisi,* 3/1-2 (2001), s. 89-90.

[68] Fatih Balcı,"Polis Meslek Etiği", *Uluslararası Yönetim ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10/19 (2023), s. 51-52.

[69] Delice, "Polis Meslek Etiği Davranışlarının Yerleştirilmesi", s. 76.

[70] Delice, "Polis Meslek Etiği Davranışlarının Yerleştirilmesi", s. 76; Beren, "Türkiye'deki Polislik Uygulamaları Perspektifinden Polis Meslek Etiği", s. 76.

[71] Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi, 10 sayılı Tavsiye Kararı.

[72] Beren, "Türkiye'deki Polislik Uygulamaları Perspektifinden Polis Meslek Etiği", s. 94.

mesleğin teknik kurallarını tamamlayan, meslek mensuplarının davranışlarını yönlendiren, kişisel eğilimlerini sınırlayan ve toplumla kurdukları ilişkiyi belirleyen kurallar bütünüdür.[73] Bu bakımdan etik ilkeler, sadece hukukun açıkça yasakladığı davranışları tekrar eden kurallar değildir. Hukuken açık biçimde düzenlenmemiş veya suç olarak tanımlanmamış olmakla birlikte mesleğin doğru icrası bakımından tereddüt doğuran davranışlarda yol gösterici bir işleve sahiptir. Bu bakımdan polis meslek etiği ilkeleri, disiplin hukukunun dayandığı değerlerin somutlaşmasına ve kamu güveninin korunmasına katkı sağlamaktadır.[74]

Polis meslek etiği, insan haklarına saygı, hukukun üstünlüğü, tarafsızlık ve kamu yararını esas alan bir hizmet anlayışını oluşturmayı amaçlamaktadır.[75] Avrupa Polis Etiği Kuralları ile uluslararası düzeyde benimsenen bu anlayış, Türk hukukunda da Kolluk Etik İlkeleri ile düzenlenmiştir.[76] Söz konusu ilkelerde kolluk görevlilerinin adalet, tarafsızlık, dürüstlük, saydamlık ve hesap verebilirlik ilkelerine bağlı olarak görev yapmaları ve bireylerin hak ve özgürlüklerini koruyarak kamu güvenini tesis etmeleri öngörülmektedir. Bu ilkelerin 12. maddesinde kolluk personelinin mesleğinin ve üniformasının gerektirdiği saygınlık ve güvene davranışlarıyla layık olması gerektiği belirtilmiş, 13. maddesinde ise kolluk personelinin görevi dışında meslek onuruna zarar verecek davranışlardan kaçınacağı ve özel yaşamında mesleki hizmetlerinin tarafsızlığını zedeleyecek davranışlarda bulunamayacağı düzenlenmiştir.

Bu düzenlemelerden anlaşılacağı üzere meslek etiği mesleğin icrasına ilişkin davranışlarla sınırlı olmayıp, mesleğin toplum önündeki saygınlığını ve güvenilirliğini etkileyebilecek özel yaşam davranışlarını da belirli ölçüde kapsayabilmektedir.[77] Özellikle kamu güvenine dayalı mesleklerde etik kuralların, meslek mensuplarının bireysel eğilimlerini sınırlandıran bir işleve de sahip olduğu kabul edilmektedir. Bu nedenle, polis memurlarının hizmet dışında mesleğin etik ilkelerine aykırı davranışları, hizmeti olumsuz etkileyebilmekte ve özel hayat kapsamında değerlendirilmemektedir.[78]

Polislik mesleğinin bu özellikleri, kadına yönelik şiddetle mücadele alanında daha da belirgin hâle gelmektedir. Polis devletin bu alandaki, kanunla da belirlenmiş olan, pozitif yükümlülüklerini fiilen yerine getiren bir kamu görevlisidir. Bu nedenle, polis memurunun kadına yönelik şiddet fiilinin faili olması, aynı zamanda insan haklarını korumak, kadına yönelik

[73] Delice, "Polis Meslek Etiği Davranışlarının Yerleştirilmesi", s. 80; Beren, "Türkiye'deki Polislik Uygulamaları Perspektifinden Polis Meslek Etiği", s. 78-79, 81.

[74] Balcı, "Polis Meslek Etiği", s. 61. Nitekim doktrinde de polislik faaliyetlerinin hukuka uygun yürütülmesi bakımından yasal düzenlemelerin yeterli olmadığı, kamu gücü kullanan kolluk görevlilerinin davranışlarını yönlendiren etik ilkelere de ihtiyaç bulunduğu belirtilmektedir. Beren, "Türkiye'deki Polislik Uygulamaları Perspektifinden Polis Meslek Etiği", s. 81-82; Balcı, "Polis Meslek Etiği", s. 45.

[75] Balcı, "Polis Meslek Etiği", s. 55-56, 60

[76] Kolluk Etik İlkelerinin künyesi için bkz. 18. dipnot. Ayrıca tüm kamu görevlileri bakımından etik kuralları düzenleyen bir başka normatif düzenleme de Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri ile Başvuru Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik'tir. Bu yönetmeliğin "Saygınlık ve güven" başlığını taşıyan 10. maddesinin 1. fıkrasına göre: "Kamu görevlileri, kamu yönetimine güveni sağlayacak şekilde davranırlar ve görevin gerektirdiği itibar ve güvene layık olduklarını davranışlarıyla gösterirler. Halkın kamu hizmetine güven duygusunu zedeleyen, şüphe yaratan ve adalet ilkesine zarar veren davranışlarda bulunmaktan kaçınırlar."

[77] Erkan Baş, "Emniyet Teşkilatı Personeli Meslek Etiği", Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2005, s. 13.

[78] Danıştay On İkinci Dairesi, E. 2010/8556, K. 2014/1822, T. 19.03.2014, Lexpera; İnan 51.

şiddeti önlemek ve mağdurları korumakla yükümlü bir kamu görevlisinin, üstlendiği temel misyona aykırı hareket etmesi sonucunu doğurur.

Görevle fiil arasında ortaya çıkan bu uyumsuzluğun yansımasını GREVIO raporunda da görmek mümkündür. Bu raporda kolluğun kadına yönelik şiddetle mücadelede üstlendiği rol vurgulanmış, kolluk görevlilerinin şiddet faili olması hâli ayrıntılı olarak işlenmiş, bu hâllerde etkili soruşturmalarla disiplin mekanizmalarının işletilerek caydırıcı disiplin yaptırımlarının uygulanması ve bu süreci denetleyecek bağımsız bir denetim mekanizmasının oluşturulması tavsiye edilmiştir. Ayrıca, görevini yerine getirmeyen, şiddet eylemine karışan veya şiddeti önemsizleştiren devlet görevlilerinin hesap verebilirliğinin sağlanması gerektiği vurgulanmıştır.[79]

Sonuç olarak polislik mesleği, kamu gücü kullanma yetkisi, temel hak ve özgürlüklerin korunmasındaki rolü, toplumla kurduğu güven ilişkisi ve insan haklarını esas alan etik ilkeler nedeniyle diğer kamu görevlerinden farklı bir konumda yer alır. Bu nedenle polis memurlarının hizmet dışında gerçekleştirdikleri, özellikle de kadına yönelik şiddet gibi temel hakları ihlâl eden davranışlarının disiplin yaptırımları bakımından değerlendirilmesinde, disiplin kuralları yanında bu kuralları somutlaştıran polis meslek etiği ile mesleğin kendine özgü niteliklerinin de dikkate alınması gerekir. Aşağıda, bu çerçevede idarî yargının konuya yaklaşımı incelenecektir.

IV. İDARİ YARGININ KONUYA YAKLAŞIMI

Polis memurlarının hizmet dışında kadına yönelik şiddet niteliğindeki fiilleri nedeniyle verilen disiplin cezalarının hukuka uygunluğu idarî yargı organlarınca denetlenmektedir. Konuya ilişkin kararlar incelendiğinde, mahkemelerin disiplin hukukunun amacı ile polislik mesleğinin kendine özgü niteliğini dikkate alarak disiplin yaptırımı ile özel hayata saygı hakkı arasında bir denge kurmaya çalıştıkları gözlemlenmektedir. Ayrıca bu kararlarda özellikle fiilin sübutu, özel hayatın sınırları kamu hizmetiyle bağlantı ve polislik mesleğinin gerektirdiği güven ve saygınlık gibi ölçütlerin değerlendirmeye esas alındığı anlaşılmaktadır. Bununla birlikte aynı hukukî ölçütler kullanılarak benzer olaylarda farklı kararların verilebildiği, dolayısıyla yerleşik bir içtihadın ortaya çıkmadığı da dikkati çekmektedir. Bu bölümde, disiplin cezasının hukuka uygun bulunduğu ile aykırı bulunarak iptal edildiği kararlar ayrı ayrı incelenerek idarî yargının konuya yaklaşımı ortaya konulacaktır.

A. Disiplin Cezasının Hukuka Uygun Bulunduğu Kararlar

Disiplin cezasının hukuka uygun bulunduğu kararlarda idarî yargı mercilerinin fiilin sübutu, polislik mesleğinin niteliği ve özel hayatın sınırlarına ilişkin değerlendirmelerini büyük ölçüde birbiriyle uyumlu biçimde ortaya koydukları görülmektedir. Kararlarda öncelikle isnat edilen fiilin sübuta erip ermediği incelenmekte, fiilin gerçekleştiğinin kabul edilmesi hâlinde polislik mesleğinin kendine özgü niteliği ve resmî sıfatın gerektirdiği güven ve saygınlık gerekçe gösterilerek özel hayat savunması reddedilmektedir. Bu nedenle disiplin cezasının hukuka

[79] GREVIO, § 36, 281, 282.

uygun bulunmasında öne çıkan ölçütler, şiddet fiilinin sübutu, görevin niteliğine yapılan vurgu ve özel hayat savunmasının reddedilmesidir.

1. Şiddet Fiilinin Sübutu

İdari yargı kararlarında disiplin cezasının hukuka uygun bulunduğu uyuşmazlıklarda öncelikle isnat edilen kadına yönelik şiddet fiilinin sübuta erip ermediği incelenmektedir. Danıştay, disiplin hukukunun ceza hukukundan bağımsız bir alan olduğunu kabul etmekle birlikte, ceza yargılamasında ortaya çıkan maddî olguları ve bu kapsamda elde edilen delilleri disiplin soruşturmasının değerlendirilmesinde önemli bir veri olarak dikkate almaktadır.[80] Bu çerçevede ceza mahkemesince verilen mahkûmiyet veya hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararları, sağlık raporları, adli tıp raporları, mağdur beyanları ve dosyadaki diğer deliller birlikte değerlendirilerek fiilin gerçekleştiği sonucuna ulaşılması hâlinde bu fiilin hizmet dışında resmî sıfatın gerektirdiği saygınlık ve güven duygusunu sarstığı disiplin cezasının hukuka uygun olduğu kabul edilmektedir.[81] Kararların çoğunda, fiilin sübutuna yönelik olarak, ceza mahkemesince verilen adli para cezası, hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı ile darp eylemine ilişkin sağlık raporunun birlikte dayanak olarak alındığı görülmektedir. Bununla birlikte, mahkûmiyet ya da HAGB kararı bulunmasa bile sadece sağlık raporunun fiilin sübutu için yeterli delil olarak kabul edildiği kararlar da bulunmaktadır.[82]

Erzurum Bölge İdare Mahkemesinin 02.12.2021 tarihli kararında ise fiilin sübutu bakımından farklı bir yaklaşım benimsenmiştir. Olayda davacı polis memuru hakkında ceza mahkemesince verilmiş bir mahkûmiyet veya hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı ya da darp eylemini ortaya koyan bir sağlık raporu bulunmamasına rağmen Mahkeme, eş tarafından yapılan şikâyet dilekçesi ile Aile Mahkemesince 6284 sayılı Kanun kapsamında verilen tedbir kararını dosyadaki diğer bilgi ve belgelerle birlikte değerlendirerek davacının eşine yönelik şiddet fiilinin gerçekleştiğini kabul etmiştir. Bu çerçevede, *"şikâyet dilekçesi ve …Aile*

[80] "Ceza muhakemesi hukuku ve disiplin hukuku farklı kural ve ilkelere tâbi disiplinlerdir. Disiplin hukuku, kurumun iç düzenini korumayı amaçlayan ve bunun için kamu görevlilerinin mevzuata, çalışma düzenine, hizmetin gereklerine aykırı fiillerine yönelik olarak uygulanacak yaptırımları ve bu yaptırımların uygulanmasındaki usul ve esasları düzenleyen bir hukuk alanıdır.

Bazı hâllerde kamu görevlisinin fiili, ceza hukuku kapsamında suç tanımına uymasının yanı sıra disiplin hukuku yönünden de sorumluluk gerektiren bir mahiyet taşıyabilir. Bu çerçevede, fiilin sübutuyla ilgili olarak ceza mahkemesinin ulaştığı kanaatin dikkate alınması gerekmektedir." Danıştay İkinci Dairesi, E. 2021/6756, K. 2024/1372, T. 04.03.2024, Lexpera. Aynı yönde bkz. Danıştay İkinci Dairesi, E. 2021/6233, K. 2024/896, T.15.02.2024, Lexpera.

[81] "…davacı hakkında …Sulh Ceza Mahkemesinin ... sayılı kararı ile; tüm dosya kapsamına, doktor raporuna, mağdur eşin bu raporla örtüşen hazırlık ve talimat anlatımına göre, davacının eşini basit tıbbi müdahaleyle giderilebilir biçimde yaraladığının sabit olduğu belirtilerek kasten yaralama suçundan … adli para cezasıyla cezalandırılmasına, hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına, …karar verilmiştir.…gerek ... Sulh Ceza Mahkemesinin kararı, gerekse genel adli muayene raporunda davacının eşinde görülen lezyonlardan davacının eşini darp ettiği sabit…" Danıştay İkinci Dairesi, E. 2021/9669, K. 2023/1911, T. 06.04.2023, Lexpera. Aynı yönde bkz. Danıştay İkinci Dairesi, E. 2021/6916 K. 2024/1618 T. 12.03.2024; Danıştay İkinci Dairesi, E. 2021/7012, K. 2024/998, T. 19.02.2024; Danıştay İkinci Dairesi, E. 2021/9211, K. 2024/2381, T. 26.04.2024; Danıştay 2. D., E. 2021/7016, K. 2024/922, T. 15.2.2024; Danıştay İkinci Dairesi, E.2021/6401, K.2024/819, T.13.02.2024; Danıştay İkinci Dairesi, E. 2021/7072, K. 2024/1969, T. 27.3.2024; Danıştay Beşinci Dairesi, E. 2016/26923, K. 2018/14348, T. 17.05.2018, Lexpera.

[82] Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu, E. 2013/1851, K. 2015/1386, T. 15.04.2015, Lexpera; İstanbul Bölge İdare Mahkemesi, İkinci İdari Dava Dairesi, E. 2020/17, K. 2020/1781, 17.12.2020, UYAP.

Mahkemesince uygulanan tedbir kararı ile dosya kapsamında bulunan bilgi ve belgeler birlikte değerlendirildiğinde kendi eşine karşı yaptığı bu muamele..." gerekçesine yer verilerek disiplin cezasının hukuka uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Buradaki tedbir kararının önleyici tedbir kararı niteliğinde olduğu azlık oyundaki açıklamalardan anlaşılmaktadır[83]. Kararda diğer bilgi ve belgelerin de ne olduğu açıklanmamış, davacı da hakkında adli yargıda dava açılmadığını beyan etmiştir.

Konuyla ilgili kararlarda şikâyetten vazgeçmenin de değerlendirildiği görülmekte olup, fiilin sübutunun ortaya konulduğu hâllerde şikâyetten vazgeçilmiş olmasının hizmet dışında gerçekleşen fiilin hizmete olumsuz etkisini ortadan kaldırmadığı kabul edilmektedir. Danıştay İkinci Dairesinin 14.03.2024 tarihli kararında, olay yerinde görevli polislerce düzenlenen tutanaklar ile taraflara ait darp raporlarını esas alarak fiilin sübuta erdiği sonucuna ulaşılmış, şikâyetten vazgeçilmiş olmasının, diğer maddî delillerle ortaya konulan eylemin disiplin hukuku bakımından değerlendirilmesine engel teşkil etmediği belirtilmiştir.[84]

Ayrıca incelenen kararlarda Danıştay'ın, eşe yönelik şiddet eyleminin hizmet dışında resmî sıfatın gerektirdiği saygınlık ve güven duygusunu sarstığının kabulü için sağlık raporu veya mahkûmiyet kararının bulunmasını yeterli kabul ettiği, bunların varlığı hâlinde alenîleşme gibi başka sebeplere dayanarak söz konusu saygınlık ve güvenin sarsılıp sarsılmadığının ayrıca tartışılmaması gerektiğini vurguladığı görülmektedir.[85]

Kararlar birlikte değerlendirildiğinde fiilin sübuta ermesinin, kadına yönelik şiddet fiilleri bakımından disiplin cezasının hukuka uygun bulunmasında belirleyici ölçütlerden biri olduğu anlaşılmaktadır. Bu kararlarda idarî yargı mercilerinin sağlık raporları ve ceza mahkemesi kararları gibi maddî delillerle desteklenen olaylarda fiilin sübuta erdiğini kabul ettikleri, mağdurun sonradan şikâyetinden vazgeçmiş olmasını ise tek başına disiplin sorumluluğunu ortadan kaldıran bir olgu olarak değerlendirmedikleri görülmektedir. Aile mahkemesince verilen tedbir kararının ise delil olarak kabul edildiği tek bir karar bulunmaktadır.

2. Görevin Niteliğine Yapılan Vurgu

İdari yargı kararlarında disiplin cezasının hukuka uygun bulunduğu uyuşmazlıklarda öne çıkan bir diğer ölçüt, polislik mesleğinin niteliğidir. Mahkemeler, polis memurunun hizmet dışında gerçekleştirdiği kadına yönelik şiddet fiillerini değerlendirirken polisin kamu düzeni ve asayişin sağlanmasındaki rolü, toplumla kurduğu güven ilişkisi ve özellikle kadına yönelik şiddetle mücadelede üstlendiği görev üzerinde durmaktadır. Bu nedenle söz konusu fiil, mesleğin nitelikleriyle bağdaşmayan ve itibarını zedeleyen bir davranış olarak nitelendirilerek disiplin sorumluluğunun doğabileceği kabul edilmektedir.

[83] Erzurum Bölge İdare Mahkemesi, Dördüncü İdari Dava Dairesi, E. 2021/110, K. 2021/175, T.02.12.2021, UYAP.

[84] Danıştay İkinci Dairesi, E.2021/16805, K.2024/1703, T.14.03.2024, Lexpera. Aynı yönde bkz. Danıştay İkinci Dairesi, E. 2021/9515, K. 2023/4207, T. 21.09.2023, Lexpera; İstanbul Bölge İdare Mahkemesi, İkinci İdari Dava Dairesi, E. 2018/1173, 2018/3144, 13.11.2018, UYAP.

[85] Danıştay İkinci Dairesi, E. 2021/9861 K. 2023/4201 T. 21.09.2023, Lexpera.

Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun 06.05.2025 tarihli kararında polislik görevinin niteliği ayrıntılı biçimde açıklanmış ve vurgulanmıştır. Kararda;

> "Ülkede güvenliğin ve asayişin temini ve korunmasında üstlendiği vazife göz önünde bulundurulduğunda kamu hizmetinin faal şekilde icrasının ve mesleki disiplinin sağlanması maksadıyla emniyet hizmetleri sınıfı personelinin bu statüde olmayan diğer kişilerin tâbi olmadığı bazı sınırlamalara tâbi olmaları bir zorunluluktur. Dolayısıyla bu statüdeki personelin nitelikleri ve yükümlülükleri konusunda idarenin daha geniş bir takdir yetkisi mevcuttur. Emniyet mensuplarının hizmet dışında gerçekleştirecekleri fiillerin de resmî sıfatlarının gerektirdiği saygınlığı ve güven duygusunu bozabileceğinin kabul edilmesi beklenebilir. Hizmet dışında gerçekleştirilen her fiilin değil, mesleğin saygınlığına tesir edebilecek vasıftaki fiillerin mesuliyet doğuracağında kuşku" bulunmadığı, şiddet fiilinin sübuta erdiği ve adli makamlara ve kamuya yansıdığı belirtilerek "aile bütünlüğü ve itibarına etki eden bu fiilinin, emniyet teşkilatını sivil hayatta da temsil eden davacının hizmet dışındaki resmî sıfatının gerektirdiği saygınlığı ve güven duygusunu sarsacağı sonucuna ulaşılmıştır."[86]

Bu kararda mahkemenin, polisin kurumunu temsil konumuna da değindiği görülmektedir.

Danıştay Beşinci Dairesi de benzer şekilde polislik mesleğinin özelliklerinden hareketle kadına yönelik şiddet fiilini değerlendirmiştir. Mahkeme, polisin halkın can ve mal güvenliğini koruyan, yardım isteyenlere yardım eden ve kamu düzenini sağlamakla görevli silahlı kolluk kuvveti olduğunu hatırlattıktan sonra, kadına yönelik şiddetin toplumun birlikte mücadele ettiği önemli bir sorun hâline geldiğini belirtmiş, bu konuda idarî tedbirlerin alındığını ve polis memurlarının da bu mücadelenin yürütülmesinde görev üstlendiğini vurgulamıştır. Bu tespitin ardından;

> "Kamunun birlikte mücadele ettiği kadına karşı şiddet konusunda gerek insani gerekse mevzuatta öngörülen idarî tedbirler yönünden görevi bulunan davacı polis memurunun ... kendi eşine karşı yaptığı bu muamele aile içinde gerçekleşmiş olsa bile ... mesleki etik ilkelerine uymayan, resmî sıfatıyla bağdaşmayan, toplumda polise olan güven duygusunu sarsacak boyut kesbeden disipline aykırı nitelikte eylem olduğu..." gerekçesiyle disiplin cezasını hukuka uygun bulmuştur.[87]

Yine Danıştay İkinci Dairesince verilmiş bir kararda da polisin *"…toplumda huzur, güven ve asayişi korumak ve sağlamakla görevli"* olduğu vurgulanmak suretiyle mesleğin nitelik ve özellikleri dikkate alınarak darp eyleminin hizmet dışında resmî sıfatın gerektirdiği saygınlık ve güven duygusunu sarsacak davranış kapsamında değerlendirilebileceği sonucuna ulaşılmıştır.[88]

İstanbul Bölge İdare Mahkemesi de disiplin suçunun oluşabilmesi için fiilin polislik görevinin ifası sırasında işlenmesinin gerekli olmadığını belirttikten sonra, *"...aile içi şiddete maruz kalan mağdurların ilk müracaat edeceği kurum olan emniyet teşkilatında görevli personelin eşini darp etmesi nedeniyle görevi gereği kendisine duyulan itibar ve güven duygusunun sarsılacağında kuşku bulunmadığı..."* gerekçesine yer vermiştir. Böylece Mahkeme, polis memurunun

[86] Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu, E. 2024/2580, K. 2025/983, T. 06.05.2025, Lexpera.
[87] Danıştay Beşinci Dairesi, E. 2016/26923. Aynı yönde bkz. Erzurum Bölge İdare Mahkemesi, E. 2021/110; İstanbul Bölge İdare Mahkemesi, İkinci İdari Dava Dairesi, E. 2020/17, K. 2020/1781, T. 17.12.2020, UYAP.
[88] Danıştay İkinci Dairesi, E. 2021/16805, K. 2024/1703, T. 14.03.2024, Lexpera.

görev alanı ile işlediği fiil arasında doğrudan bir ilişki kurmuş, disiplin sorumluluğunu kadına yönelik şiddetle mücadeledeki görevine dayandırmıştır.[89]

Bu kararlar birlikte değerlendirildiğinde, idarî yargının polis memurlarının hizmet dışındaki davranışlarını değerlendirirken polislik mesleğinin niteliğine özel bir önem atfettiği görülmektedir. İdari yargı mercileri, polisin özellikle kadına yönelik şiddetle mücadelede üstlendiği görev ile toplumun emniyet teşkilatına duyduğu güven arasında ilişki kurmaktadır. Bu nedenle polis memurunun önlemekle ve mağdurlarını korumakla yükümlü olduğu bir fiilin faili olması, mesleğin gerektirdiği güven ve saygınlıkla bağdaşmayan bir davranış olarak kabul edilmektedir.

3. Özel Hayat Savunmasının Reddedilmesi

Disiplin cezasının hukuka uygun bulunduğu kararlarda öne çıkan bir diğer husus, davacılar tarafından ileri sürülen özel hayat savunmasının idarî yargı mercilerince kabul edilmemesidir.[90] Mahkemeler, polis memurunun hizmet dışında gerçekleştirdiği kadına yönelik şiddet fiilinin aile içerisinde meydana gelmiş olmasının tek başına özel hayat kapsamında değerlendirilmesi için yeterli olmadığını kabul etmektedir. Kararlarda, polislik mesleğinin niteliği, fiilin toplum nezdinde doğuracağı etkiler ve kadına yönelik şiddetin kamu düzenini ilgilendiren yönü birlikte değerlendirilerek özel hayat iddiası reddedilmektedir.

Nitekim İstanbul Bölge İdare Mahkemesi, görevin niteliğine yapılan vurgu başlığında incelenen E. 2018/1173 sayılı kararında, eşini darp eden polis memuru hakkında verilen disiplin cezasına karşı ileri sürülen özel hayat savunmasını, *"...aile içi ve kadına yönelik şiddetin gerek aile bireyleri gerekse toplum üzerinde oluşturduğu etki dikkate alındığında, bu fiilin özel hayat kapsamında değerlendirilmesine olanak bulunmamaktadır"* gerekçesiyle reddetmiştir. Bu kararda mahkeme, polisin kadına yönelik şiddeti önleme görevi ile ilişkilendirmek suretiyle polis memurunun gerçekleştirdiği fiilin yalnızca aile içindeki bireysel bir uyuşmazlık olarak görülemeyeceğini ifade etmiştir.

Benzer şekilde Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun da yukarıda alıntılanan E. 2024/2580 sayılı kararında, özel hayatın kamu görevlileri bakımından da anayasal koruma altında bulunduğunu kabul etmekle birlikte, personel rejiminin kamu hizmetinin gerekleri nedeniyle bazı sınırlamalar içerebileceğini, polis memurlarının diğer kamu görevlilerine nazaran

[89] İstanbul Bölge İdare Mahkemesi, E.2018/1173. Aynı yönde bkz. İstanbul Bölge İdare Mahkemesi, İkinci İdari Dava Dairesi, E. 2021/117, K. 2021/480, T. 25.02.2021, UYAP. Ayrıca, E. 2018/1173 sayılı kararda idarenin istinaf dilekçesinde, "Emniyet Teşkilatında "Aile İçi Şiddetin Önlenmesinde Polisin Rolü" konulu seminerler düzenlendiği ve davacının da bu seminerlere katıldığı, bu davranışın polisin önlemesi gereken bir suç olmasına rağmen davacı tarafından işlenmesinin özel hayat sınırlarını aştığı" belirtilmiştir. Mahkeme karar gerekçesinde bu hususa ayrıca yer vermemiş olmakla birlikte, söz konusu ifade idarenin olaya yaklaşımını göstermesi bakımından dikkat çekicidir.

[90] Belirtmek gerekir ki, hizmet dışında resmî sıfatın gerektirdiği saygınlık ve güven duygusunu sarsacak nitelikteki fiillere ilişkin kararlar incelendiğinde, idarî yargı mercilerinin "özel hayat" kavramını daha çok disiplin cezasının hukuka aykırı bulunarak iptal edildiği kararlarda ayrıntılı biçimde tartıştıkları görülmektedir. Bu kararların önemli bir kısmında tartışmanın çıkış noktasını fiilin sübutuna ilişkin değerlendirmeler oluşturmaktadır. Buna karşılık disiplin cezasının hukuka uygun bulunduğu kararlarda özel hayat iddiaları çoğu kez ayrıca değerlendirilmemekte, fiilin polislik mesleğinin niteliği ile resmî sıfatın gerektirdiği güven ve saygınlık üzerindeki etkisi esas alınmaktadır.

daha sıkı disiplin kurallarına tâbi olabileceklerini açıkladıktan sonra, somut olayda yaşanan aile içi şiddetin adli mercilere intikal etmesi, sağlık raporlarının düzenlenmesi ve tanık beyanlarıyla ortaya çıkması nedeniyle artık *"aile mahremiyeti ve özel hayatın gizliliği ilkesi kapsamında mütalaa edilemeyeceği..."* sonucuna ulaşmıştır.[91]

Yine Danıştay Beşinci Dairesinin E. 2016/26923 sayılı kararında da görevin niteliği vurgulandıktan sonra, eşe yönelik kasten yaralama fiilinin aile içerisinde gerçekleşmiş olmasının disiplin sorumluluğunu ortadan kaldırmayacağını belirtilerek, *"...kendi eşine karşı yaptığı bu muamele aile içinde gerçekleşmiş olsa bile; adli boyutunun bulunmasıyla alenileştiğinin görülmesi sebebiyle..."* fiilin resmî sıfatla bağdaşmayan disipline aykırı bir davranış oluşturduğu sonucuna ulaşılmıştır.[92]

Bu başlık altında incelenen kararlar birlikte değerlendirildiğinde, idarî yargının polis memurlarının hizmet dışında gerçekleştirdikleri kadına yönelik şiddet fiillerinde özel hayat savunmasını mutlak biçimde kabul etmediği görülmektedir. Mahkemeler, polislik mesleğinin niteliği, kadına yönelik şiddetin toplumsal etkisi ve fiilin adli mercilere intikal ederek kamuya yansıması gibi hususları birlikte dikkate alarak somut olayın özelliklerine göre özel hayatın korunması hakkının disiplin sorumluluğunu ortadan kaldırmadığı sonucuna ulaşabilmektedir.

B. Disiplin Cezasının İptal Edildiği Kararlar

Disiplin cezasının hukuka aykırı bulunduğu kararlarda, idarî yargı mercilerinin fiilin sübutu, özel hayatın korunması, polislik mesleğinin niteliği ve kamu hizmetiyle bağlantı gibi ölçütleri birlikte değerlendirdikleri görülmektedir. Bu kararlarda, söz konusu ölçütlerin birbirinden bağımsız gerekçeler olarak değil, çoğu zaman aynı hukukî değerlendirme içerisinde birbirini tamamlayan unsurlar olarak ele alındığı görülmektedir. Bu nedenle anılan ölçütler, bu bölümde ayrı başlıklar altında değil, mahkemelerin değerlendirme yöntemi esas alınarak birlikte incelenmiştir.

Bu kararların önemli bir kısmında, fiilin yeterli delillerle ortaya konulamaması nedeniyle disiplin cezası hukuka aykırı bulunmuştur. Bu yaklaşım, disiplin cezasının hukuka uygun bulunduğu kararlarda fiilin sübutu konusunda yapılan değerlendirmelerle uyumludur. Mahkemeler öncelikle isnat edilen fiilin somut delillerle ispatlanıp ispatlanamadığını incelemekte, fiilin sübuta ermediği sonucuna ulaştıklarında ise olayın özel hayat kapsamında kaldığını ve kamu hizmetiyle bağlantısının kurulamadığını kabul etmektedir.

Nitekim Danıştay İkinci Dairesinin 03.01.2024 tarihli kararıyla onanan ilk derece mahkemesi kararında, davacının eski eşine fiziksel şiddet uyguladığı iddiası incelenmiş;

> "…dosya içeriği ile soruşturma raporunun ve bu kapsamda dinlenen tanık/taraf ifadelerinin birlikte incelenmesi sonucu yapılan değerlendirmede, davacının eski eşine şiddet uyguladığına ilişkin tek tanığın eşlerin 18 yaşından küçük müşterek çocukları olan oğullarının psikolog eşliğinde alınan ifadesinden, aile içi şiddetten ziyade eşlerin karşılıklı tartışmalarının sık sık yaşandığının anlaşıldığı, bunun haricinde başka

[91] Aynı yönde bkz. Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu, E. 2013/1851 sayılı kararı ile onanan Malatya İdare Mahkemesinin 17.01.2011 günlü, E. 2010/1361, K. 2011/131 sayılı kararı.

[92] Aynı yönde azlık oyu için bkz. İstanbul Bölge İdare Mahkemesi, İkinci İdari Dava Dairesi, E. 2018/2884, K. 2019/1105, T. 26.6.2019, UYAP.

> bir bilgi belge ya da tanık ifadesinin bulunmadığı, nitekim anılan evliliğin boşanmayla son bulduğu ancak, müşterek çocuk nedeniyle bir süre daha birlikte yaşanan dönemde de tarafların (eski eşlerin) karşılıklı tartışma ve kavgalarının devam ettiğinin görülmesine karşın, davacının eski eşine şiddet uyguladığına dair bir sağlık kuruluşundan alınmış rapor, ne bir görgü tanığı veya aile çevresinden ya da komşulardan bu konuda bir şikâyet ya da duyum olmadığı hususları dikkate alındığında, yaşananların aile içinde ve kendi mahremiyetlerine ait sınırlar dahilinde olduğu, davacıya atfedilen 'hizmet dışında resmî sıfatın gerektirdiği saygınlığı ve güven duygusunu sarsacak eylem ve davranışlarda bulunmak' fiilinin sübuta ermediği" sonucuna ulaşılmıştır.[93]

Böylece mahkeme, fiilin somut delillerle ortaya konulamamasını esas alarak olayın aile mahremiyeti içerisinde kaldığını vurgulamıştır. Ancak bu kararda disiplin soruşturmasının ne sebeple açıldığına dair bir bilgi bulunmamaktadır. Dolayısıyla şiddet iddiasının idarenin önüne nasıl geldiği anlaşılamamaktadır.

Benzer şekilde Danıştay İkinci Dairesinin 24.10.2023 tarihli kararında da boşanma sürecinde eşini ve çocuğunu tehdit ettiği ileri sürülen polis memuru hakkında, savcılık soruşturmasında kovuşturmaya yer bulunmadığına karar verildiği, iddianın tanık ifadeleriyle de doğrulanamadığı gerekçesiyle, yalnızca aile mahkemesince verilen koruma tedbirine dayanılarak disiplin cezası verilmesi yeterli görülmemiştir. Mahkeme, boşanma sürecinin taraflar bakımından hassas bir dönem olduğuna işaret ederek, davacının *"hangi somut eyleminin hizmet dışında resmî sıfatın gerektirdiği saygınlığı ve güven duygusunu sarstığının anlaşılamadığı"* gerekçesiyle disiplin cezasının iptaline ilişkin kararı hukuka uygun bulmuştur.[94]

Danıştay İkinci Dairesinin 26.06.2024 tarihli kararında da benzer bir yaklaşım benimsenmiştir. İnternet ortamında tanıştığı bir kadına yönelik tecavüz, darp, tehdit ve hakaret iddiaları nedeniyle disiplin cezası verilen polis memuru hakkında yapılan incelemede, müştekinin iddialarını doğrulayacak somut delil bulunmadığı, adli tıp raporunun tecavüz ve darp iddialarını desteklemediği, müştekinin ifadelerinin kendi içinde çelişkili olduğu ve Cumhuriyet Başsavcılığınca kovuşturmaya yer olmadığına karar verildiği, disiplin soruşturması yürüten idarece de *"davacının iddia edilen suçları işlemediği kanaatine varıldığı, ancak, polis memuru olan davacının, polis meslek etiği gereği böyle bir olaya adının karışmasının ve bu tür ilişkiler içerisine girmesinin yaratacağı olumsuzluklar dikkate"* alınarak disiplin cezası verildiği anlaşılmaktadır. Bu nedenle mahkemece;

> "...Davacı hakkındaki iddiaların, müştekinin birbiriyle çelişen ifadeleri dışında somut delillerle ispatlanamadığı, adli tıp raporu ile müştekinin tecavüz ve darp iddialarının çürütülmüş olduğu, müştekinin polis merkezinde vermiş olduğu ifadeden, kendi rızasıyla evden kaçtığının anlaşıldığı, bu itibarla; davacının, kamu görevlisi olmasından kaynaklanmayan ve disiplin hukukunu ilgilendiren yönü açıkça ortaya konmayan, hizmet dışında özel yaşamına ilişkin fiillerinin bir disiplin suçu olarak değerlendirilmesi ve davacıya disiplin cezası verilmesi, Anayasa'nın 20. maddesiyle koruma altına alınan özel hayata saygı hakkının ihlâli sonucunu

[93] Danıştay İkinci Dairesi, E. 2021/6086, K. 2024/79, T. 03.01.2024, Lexpera.
[94] Danıştay İkinci Dairesi, E. 2021/6065, K. 2023/4934, T. 24.10.2023, Lexpera.

doğuracaktır." tespitine yer verilerek fiilin sübut bulmadığı sonucuna varılmış ve olay özel hayat kapsamında değerlendirilmiştir.[95]

Bu kararda da mahkemenin özel hayat değerlendirmesine ulaşmasında belirleyici unsur, öncelikle isnat edilen fiillerin somut delillerle ispatlanamamış olmasıdır.

Buna karşılık bazı kararlarda ise sağlık raporu, ceza mahkemesi kararı veya hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı gibi fiilin gerçekleştiğini gösteren deliller bulunmasına rağmen, olayın özel hayat kapsamında kaldığı veya kamu hizmetiyle yeterli bağlantısının kurulamadığı gerekçesiyle disiplin cezalarının iptal edildiği görülmektedir.

Danıştay Beşinci Dairesinin 27.03.2018 tarihli kararında, eşini darp ettiği ceza mahkemesi kararıyla sabit olan ve hakkında hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilen polis memuruna ilişkin uyuşmazlıkta, olayı özel hayat kapsamında değerlendirilmiş, disiplin kurallarının temel olarak idarenin iç düzenini koruma işlevi taşıdığını belirtilerek, hizmet dışında ve özel yaşam alanında gerçekleşen fiilin kamu hizmetinin iyi ve düzenli biçimde sunulmasını olumsuz etkilediğinin veya resmî sıfatın gerektirdiği saygınlık ve güven duygusunu sarstığının somut biçimde ortaya konulamadığı gerekçesiyle disiplin cezası hukuka aykırı bulunmuştur.[96] Ancak bu karar, karar düzeltme aşamasında Danıştay İkinci Dairesince kaldırılmıştır. Mahkeme;

> "…davacının, müdürlük sıfatının gerektirdiği bir davranış ile eşine ve çevredeki kişilere örnek olması ve teskin edici davranışta bulunması gerekirken, bunun tam aksi yönde davranarak eşini darp ettiği, konunun yargıya intikal etmesi sonucu 3000-TL adli para cezası ile cezalandırılmasına ve hükmün açıklanmasının geriye bırakılmasına karar verildiği hususları dikkate alındığında, bu eylemi nedeniyle hizmet dışında resmî sıfatının gerektirdiği saygınlığı ve güven duygusunu sarstığı sonucuna varılmış olup, sübut bulan eylemi nedeniyle geçmiş hizmetlerinin olumlu olduğu da değerlendirilmek suretiyle '4 günlük aylık kesimi cezası' ile cezalandırılmasına ilişkin dava konusu işlemde hukuka aykırılık görülmediği" gerekçesiyle davayı reddeden ilk derece mahkemesi kararını onamıştır.[97]

Bu karar düzeltme kararı, Danıştay'ın yukarıda aktarılan içtihatlarındaki yaklaşımıyla uyumludur.

Bununla birlikte, bölge idare mahkemelerince verilen bazı kararlarda Danıştay Beşinci Dairesinin 27.03.2018 tarihli kararının benimsendiği ve fiilin sübutuna ilişkin maddî delillere rağmen disiplin cezasının hukuka aykırı bulunduğu görülmektedir. İstanbul Bölge İdare Mahkemesinin 15.02.2019 tarihli kararında, olayın davacı ile eşi arasında yaşanan aile içi bir tartışmadan kaynaklandığı ve davacıya isnat edilen fiilin "*Memur Disiplin Hukuku yönünden hizmet dışında resmî sıfatın gerektirdiği saygınlığı ve güven duygusunu sarsacak nitelikte ve ağırlıkta olmadığı"* gerekçesiyle disiplin cezasının iptaline ilişkin ilk derece mahkemesi kararı oyçokluğuyla

[95] Danıştay İkinci Dairesi, E. 2021/6760, K. 2024/3751, T. 26.06.2024, Lexpera.

[96] Danıştay Beşinci Dairesi, E. 2016/16601, K. 2018/12640, T. 27.03.2018, Lexpera. Danıştay Beşinci Dairesi'nin 14.03.2018 günlü, E. 2016/16965, K. 2018/1176 sayılı kararında da benzer şekilde, sağlık raporu ve mahkumiyet kararına rağmen, olayın aile içinde ev ortamında gerçekleşme, alenîleşmeme, davacının ailesiyle barışması, konunun ayrıca ceza hukuku anlamında yaptırıma tâbi olması gibi gerekçelerle disiplin suçunun unsurlarını içermediği yönündeki ilk derece mahkemesi kararını onadığı, ancak bu kararın da yine İkinci Daire tarafından karar düzeltme aşamasında bozulduğu görülmektedir. Danıştay İkinci Dairesi, E. 2021/9669.

[97] Danıştay İkinci Dairesi, E. 2021/7616, K. 2022/2284, T. 26.04.2022, Lexpera.

onanmıştır.[98] Kararın azlık oyuna göre dosyada, adli tıp raporu, ceza yargılaması ve hükmün açıklanmasının geri bırakılması gibi deliller bulunmaktadır.

Aynı mahkemenin 26.06.2019 tarihli kararında da benzer şekilde, basit yaralama suçundan mahkûmiyet ve hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı bulunmasına rağmen mahkeme çoğunluğu, olayın davacının özel yaşamına ilişkin olduğu ve resmî sıfatıyla bağlantısının kurulamadığı gerekçesiyle disiplin cezasını iptal etmiştir. Buna karşılık azlık oyunda, emniyet görevlilerinin hizmet dışında da mesleklerinin gerektirdiği davranış standartlarına uymakla yükümlü oldukları, ceza hukuku anlamında suç teşkil eden fiillerin kamu düzenini bozduğu, bu nedenle disiplin soruşturması açılmasının yerinde olduğu belirtilmiş, ancak somut olayda disiplin soruşturmasının eksik yürütülmesi nedeniyle işlemin hukuka aykırı olduğu ifade edilmiştir.[99]

İstanbul Bölge İdare Mahkemesince verilen bu iki kararın tarihine bakıldığında bunların, Danıştay İkinci Dairesinin K.2022/2284 sayılı karar düzeltme kararından önce verildiği görülmektedir. Dolayısıyla Danıştay (İkinci Dairesinin) görüşünün bilinmediği savunulabilir. Ancak Danıştay'ın bu kararla aynı yönde 2015 ve 2018 yıllarına ait kararları da bulunmakta olup bunların bilinmediği varsayılamaz. Bir başka deyişle, İstanbul Bölge İdare Mahkemesi söz konusu kararlarını verirken, İdari Dava Daireleri Kurulunun K. 2015/1386, Beşinci Dairenin K. 2018/14348 sayılı kararlarını değil, Danıştay Beşinci Dairesinin 2016 yılındaki E. 2016/16601 sayılı genel eğilimle uyumsuz kararını emsal almayı tercih etmiştir. Bu şekilde benzer olaylarda benzer delillerin bulunduğu uyuşmazlıklarda farklı kararlar verilmesinin hukuka ve yargı organına olan güveni sarsacağı izahtan varestedir. Bölge idare mahkemelerinin bu kararlarının kesin nitelikte olması ve bunların Danıştay'ın önüne olağan kanun yollarıyla götürülememesi gerçeği karşısında, Danıştay'ın konuyla ilgili olarak ya kanun yararına bozma ya da bölge idare mahkemeleri kararları arasındaki aykırılığın giderilmesi yoluyla çelişkili kararların verilmesine engel olması gerekir.

Özetle, bu başlık altındaki kararlar birlikte değerlendirildiğinde, idarî yargının çoğu uyuşmazlıkta fiilin sübutu bakımından disiplin cezasını hukuka uygun bulan kararlarla uyumlu bir yaklaşım benimsediği görülmektedir. Özellikle sağlık raporu, tanık anlatımı, ceza mahkemesi kararı veya benzeri objektif delillerle desteklenmeyen olaylarda, yalnızca iddia veya tek taraflı beyanlara dayanılarak fiilin sübuta erdiği sonucuna ulaşılamadığından disiplin cezalarının iptal edildiği anlaşılmaktadır. Aile mahkemelerince 6284 sayılı Kanun kapsamında verilen tedbir ve koruma kararları da tek başına şiddeti ispatlayan bir delil olarak kabul edilmemektedir. Bununla birlikte, fiilin sübutu bakımından çoğu kararda yeterli kabul edilen sağlık raporu, mahkûmiyet veya hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı bulunan bazı uyuşmazlıklarda ise, bu delillere rağmen olayın özel hayat kapsamında kaldığı, fiilin hizmet dışında resmî sıfatın gerektirdiği saygınlık ve güven duygusunu sarstığının veya kamu hizmetiyle yeterli

[98] İstanbul Bölge İdare Mahkemesi İkinci İdari Dava Dairesi, E. 2018/2184, K. 2019/245, T. 15.02.2019, UYAP. Aynı yönde azlık oyu için bkz. İstanbul Bölge İdare Mahkemesi, E. 2018/1173.
[99] İstanbul Bölge İdare Mahkemesi, E. 2018/2884.

bağlantısının ortaya konulamadığı gerekçesiyle iptal kararları verilebildiği, dolayısıyla benzer nitelikteki uyuşmazlıklarda farklı sonuçlara ulaşıldığı da görülmektedir.

V. DEĞERLENDİRME

İncelenen mevzuat, doktrin ve idarî yargı kararları birlikte değerlendirildiğinde, polis memurlarının hizmet dışında kadına yönelik şiddet fiilleri nedeniyle disiplin sorumluluğunun çok yönlü bir perspektifle açıklanabileceği görülmektedir. Çünkü konu bir yandan kadına yönelik şiddetin önlenmesi ve devletin pozitif yükümlülüklerini ilgilendirirken, bir yandan hizmet dışında gerçekleştirilen davranışların disiplin hukukuna konu olmasını ve bunun sınırlarını, diğer yandan polislik mesleğinin özellikleri ve etik ilkelerini ilgilendirmektedir. Konunun bunlardan her biri bakımından birbirinden bağımsız biçimde, diğerleri ihmal edilerek değerlendirilmesi hukuken doğru ve adil bir sonuca ulaşmayı engelleyebilecektir. Şöyle ki; kadına yönelik şiddet faili kamu görevlilerinin disiplin soruşturması ve yargılamasında başvurduğu savunma gerekçeleri genellikle, olayın özel hayat kapsamında olduğu, aile içi ilişkileri ilgilendirdiği, olayla ilgili zaten ceza hukuku ve aile hukuku mekanizmalarının olduğu, kamu görevyle ilgili olmadığı, kamu hizmetini ilgilendirmediğidir. Bu savunmaya karşılık, konuya sadece kadına yönelik şiddetin önlenmesi ve pozitif yükümlülükler açısından bakıldığında, gerçekten de ceza hukuku yaptırımları ve aile hukuku tedbirlerinin bulunduğu görülmekle, aynı olay nedeniyle disiplin sorumluluğuna gerek olup olmadığı ve bunlarla bağlantılı olarak da disiplin hukukunun amacı tartışılabilir. Öte yandan kadına yönelik şiddet vakalarının, *"hizmet dışında resmî sıfatın gerektirdiği saygınlığı ve güven duygusunu sarsacak davranış"* kapsamında görülmesi, özel hayatın korunması hakkını, bu hakkın sınırlarını ve suçu belirleyen normun soyut olması nedeniyle nitelendirme tartışmalarını getirebilir. Elbette bu bağlamda, saygınlık ve güvenin neyi ifade ettiği, hangi davranışların, ne sebeple bu nitelikte sayılacağının belirlenmesi gerekecektir. Ancak bütün bunların polisin görevleri, mesleğin özellikleri ve meslek etiğine temas etmeden tüm çerçevesiyle açıklanması pek mümkün görünmemektedir. Bu nedenle konunun, bu üç boyutunu birbirinden ayırmadan bütüncül bir bakış açısıyla değerlendirilmesi gerekmektedir.

İncelenen yargı kararlarından da görüleceği üzere, mahkemeler her zaman açıkça ifade etmeseler ve karar gerekçelerine yansıtmasalar da değerlendirmelerini büyük ölçüde tüm bu boyutları kapsayacak bütüncül bir perspektifle yapmaktadırlar. Kararların önemli bir kısmında ortak bir değerlendirme usulünün bulunduğu görülmektedir. Öncelikle isnat edilen fiilin yeterli ve güvenilir delillerle sübuta erip ermediği araştırılmakta; fiilin sağlık raporu, ceza mahkemesi kararı, hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı, olay tutanakları veya benzeri objektif delillerle ortaya konulamadığı hâllerde olayın özel hayat kapsamında kaldığı ve kamu hizmetiyle bağlantısının kurulamadığı kabul edilmektedir. Buna karşılık fiilin somut delillerle ortaya konulduğu uyuşmazlıklarda ise özel hayat savunması çoğunlukla kabul edilmemekte, polislik mesleğinin niteliği ve resmî sıfatın gerektirdiği güven ve saygınlık esas alınmaktadır. Bu yönüyle idarî yargının bu tutumu, sadece kamu hizmetinin saygınlığının korunmasına değil, devletin kadına yönelik şiddeti önleme ve insan haklarını koruma yükümlülüklerine de hizmet etmektedir.

Bununla birlikte, incelenen kararlar idarî yargının konuyla ilgili yerleşik bir içtihat oluşturamadığını göstermektedir. Özellikle sağlık raporu, mahkûmiyet kararı veya hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı gibi fiilin gerçekleştiğini ortaya koyan deliller bulunmasına rağmen olayın özel hayat kapsamında kaldığı veya kamu hizmetiyle yeterli bağlantısının kurulamadığı gerekçesiyle disiplin cezalarının iptal edildiği az sayıda karar da bulunmaktadır. Kanaatimce bu kararlar, hem Danıştay'ın son yıllarda oluşan içtihat çizgisiyle, hem kadına yönelik şiddetin önlenmesi hedefiyle hem de disiplin hukukunun kamu hizmetinin saygınlığını koruma amacıyla bağdaşmamaktadır. Benzer nitelikteki olaylarda farklı sonuçlara ulaşılması, hukukî güvenlik ve öngörülebilirlik ilkeleri bakımından tereddüt yaratmaktadır.

Kanaatimce bu farklılık, fiilin sübutu ile hizmete olumsuz etki arasındaki ilişkinin her kararda aynı şekilde kurulamamasından kaynaklanmaktadır. Hizmete olumsuz etki de doğrudan özel hayatı ilgilendirdiğinden, somut olayda bu etkinin bulunup bulunmadığına ilişkin değerlendirme özel hayatın korunması bakımından belirleyici olmaktadır. Esasında kararların çoğunda, fiilin sübut bulması ile özel hayat savunmasının kabul edilme ihtimali arasında ters yönlü bir ilişki bulunduğu görülmektedir. Fiilin objektif delillerle ortaya konulamadığı durumlarda, hizmete olumsuz etkinin de gerçekleşmediği kabulüyle özel hayatın korunmasına öncelik verilmesi, hukuk devleti ve masumiyet karinesi bakımından isabetlidir.

Bu noktada değinilmesi gereken bir başka husus alenîleşmedir. Hizmet dışında gerçekleşen fiillerde hizmete olumsuz etkinin fiilin açığa çıkması ve bilinir olması halinde gerçekleşebileceği yukarıda belirtilmişti. Dolayısıyla alenîleşmemiş hizmet dışı bir eylemin disiplin yaptırımına tâbi tutulmaması gerekir. Polisin kadına yönelik şiddet fiili ile ilgili yargı kararlarında alenîleşme kavramına zaman zaman rastlansa da yargı organlarının bu olguyu ayrı bir ölçüt olarak kullanmadıkları, fiilin ceza kararı, sağlık raporu gibi objektif delillerle sübut bulduğu hallerde ayrıca alenîleşmenin aranmadığı ya da bu delillerle birlikte alenîleştiğinin kabul edildiği dikkati çekmektedir. Kanaatimce fiilin objektif delillerle sabit olduğu ve disiplin yaptırımı uygulandığı hallerde olayın alenîleşmediğini ileri sürmek akla aykırıdır. Zira özellikle hastaneye başvurulmuş, dava ve şikâyet konusu edilmiş ve idarece öğrenilmiş bir eylem artık ev dışına taşmıştır. Konuyla ilgili disiplin soruşturması açıldığına göre idarenin ihbar ve şikâyet gibi bir sebeple olaydan haberdar olduğunun dolayısıyla da fiilin açığa çıktığının kabulü gerekir. Dolayısıyla bu aşamadan sonra alenîleşmemenin ayrıca tartışılması yersiz olacağı gibi iptal gerekçesi olarak görülmemesi de isabetlidir. Bununla birlikte gerçekleşmiş bir fiilin sırf alenîleşmediği gerekçesiyle disiplin yaptırımı uygulanıp uygulanamayacağı sorusu akla gelebilir. Ancak burada olayın gerçekleşmiş olduğu somut delillerle ortaya konulduğunda zaten mahkeme alenîleşme tespitine ayrıca ihtiyaç duymamaktadır. Fiilin gerçekleştiği somut delillerle ortaya konulamadığında ise, artık olayın alenîleşip alenîleşmediği değil, gerçekleşip gerçekleşmediği üzerinde durulmakta ve soyut iddiaya dayalı olarak masumiyet karinesinin ihlal edilmesine izin verilmemektedir. Pek tabidir ki, bir polis memuru hakkında kadına yönelik şiddet iddiası açığa çıkmış ve bu yolla alenîleşmiş olsa bile duyulanın gerçeği yansıtıp yansıtmadığını incelemek ve buna göre karar vermek hem idare hem de mahkemenin görevidir.

Öte yandan aile mahkemeleri tarafından verilen tedbir kararlarına, fiilin sübutu bakımından belirleyici delil değeri atfedilmesi de hakkında disiplin yaptırımı uygulanan kamu

görevlisi bakımından masumiyet karinesi yönünden sorunlar doğurabilir. Zira 6284 sayılı Kanun kapsamında verilen koruyucu ve önleyici tedbir kararları, şiddet olgusunun kesin olarak ispatlanmasını değil, şiddet tehlikesi karşısında mağdurun gecikmeksizin korunmasını amaçlayan acil müdahale tedbirleridir.[100] Kanunda koruyucu tedbir kararları bakımından delil aranmayacağı açıkça düzenlenmiştir. Önleyici tedbir kararları yönünden ise aynı açıklıkta bir hüküm bulunmamakla birlikte uygulamada, *"geciktirilmeksizin verilir"*[101] ilkesi doğrultusunda bu kararların da kimi zaman ayrıntılı bir ispat değerlendirmesi yapılmaksızın kanaate dayalı olarak verilebildiği ifade edilmektedir.[102] Nitekim önleyici tedbir kararı bulunmasına rağmen, şiddet fiiline ilişkin yeterli delil elde edilemediği gerekçesiyle savcılık tarafından kovuşturmaya yer olmadığına karar verilen olaylara da rastlanmıştır.[103] Bu durum, önleyici tedbir kararlarının dahi ceza yargılaması bakımından fiilin gerçekleştiğini, kesin olarak ortaya koyan bir delil sayılmadığını göstermektedir. Bu nedenle tedbir kararları, disiplin hukukunda fiilin gerçekleştiğini kesin biçimde ortaya koyan bir ispat aracı olarak değil, ancak diğer objektif delillerle birlikte değerlendirilebilecek tamamlayıcı nitelikte bir olgu olarak kabul edilmelidir. Aksi hâlde, fiilin yeterli ölçüde ispatlanamadığı hâllerde disiplin yaptırımı uygulanması ve dolayısıyla masumiyet karinesinin zedelenmesi söz konusu olabilir. Nitekim Danıştay da yukarıda incelenen kararlarından birinde, bu hususu açıkça gerekçelendirmemekle birlikte, savcılıkça kovuşturmaya yer olmadığına karar verilen ve diğer objektif delillerle de doğrulanmayan bir olayda hizmete olumsuz etkinin somut olarak ortaya konulamadığı gerekçesiyle disiplin işlemini hukuka aykırı bulmuştur.[104] Buna karşılık fiilin sağlık raporları, ceza mahkemesi kararları ve benzeri objektif delillerle ortaya konulduğu hâllerde ise aynı olayın yalnızca ev içi bir uyuşmazlık veya özel yaşam alanı içinde değerlendirilmesi, kadına yönelik şiddetin önlenmesi ve bu konuda toplumun polisten beklentisiyle, başka bir deyişle kamu hizmetinin saygınlığıyla örtüşmemektedir.

Bu noktada özel hayatın korunması hakkının yalnızca fail yönünden ele alınması da eksik bir değerlendirme olacaktır. Kadına yönelik şiddet, aynı zamanda mağdurun yaşam hakkını, maddî ve manevî bütünlüğünü ve özel hayatını doğrudan ihlâl eden bir insan hakları sorunudur. Bu nedenle disiplin soruşturma ve yargılamalarında sadece failin özel hayatına saygı hakkını esas alan bir yaklaşım, şiddet fiilini özel hayatın koruma alanına dâhil ederek mağdurun temel haklarını ikinci plana itme sonucunu doğurabilecektir.[105] Özellikle fiilin objektif delillerle sübuta erdiği hâllerde fail tarafından ileri sürülen özel hayat savunmasının, hakkın

[100] Anayasa Mahkemesi, Salih Söylemezoğlu Başvurusu, Başvuru Numarası: 2013/3758, T. 06.01.2016, § 39; Anayasa Mahkemesi, Hayati Arat Başvurusu, Başvuru Numarası: 2021/58563, T. 18.09.2024.

[101] 6284 s. Kanun, m. 8/3.

[102] Hilmi Can Turan, "6284 Sayılı Kanun Kapsamında Tedbir Kararları ve Gerekçeli Karar Hakkı", *Anayasa Hukuku Dergisi*, 14/28 (2025), s. 374-375; Ali Haydar Yağcıoğlu, "6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun ve Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar", *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Prof. Dr. Şeref ERTAŞ'a Armağan, 9/Özel Sayı (2017), s. 948-949.

[103] Anayasa Mahkemesi, S.M. Başvurusu, Başvuru Numarası: 2016/6038, T. 20.06.2019, § 9-14, 50.

[104] Danıştay İkinci Dairesi, E. 2021/6065. Benzer şekilde bir imamla ilgili kararında da Danıştay, savcılıkça kovuşturmaya yer bulunmayan bir olayda verilen tedbir kararının tek başına iddiaları ispatlayıcı nitelikte olmadığını belirtmiştir. Danıştay On İkinci Dairesi, E. 2021/717, K. 2022/3621, T. 14.06.2022, Lexpera.

[105] Nitekim AİHM de, ev içi şiddet vakalarında faillerin haklarının, mağdurların yaşam hakkı ile bedensel ve ruhsal bütünlük haklarının önüne geçemeyeceğini vurgulamaktadır. AİHM, Talpis/İtalya, § 123; AİHM, Opuz/Türkiye, § 147.

korunma amacına uygun düştüğünü söylemek mümkün görünmemektedir. Bu gibi durumlarda özel hayatın korunması hakkına dayanılması, hakkın kötüye kullanılması yasağı bakımından da ayrıca değerlendirilebilir.

Bu yaklaşım aynı zamanda, özel hayatın korunması hakkının sınırlama sebeplerinden biri olan, mağdurun temel hak ve özgürlüklerinin korunması bakımından da önem taşımaktadır. Zira ev içi şiddet olaylarında özel hayatın korunması hakkına yapılan müdahalenin meşruiyeti, sadece kamu hizmetinin korunmasına değil, aynı zamanda şiddete maruz kalan kişinin temel hak ve özgürlüklerinin korunmasına da dayanmaktadır. Nitekim doktrinde de AİHS'nin 8. maddesinde öngörülen *"başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması"* meşru amacına özellikle ev içi şiddet olaylarında dayanıldığı belirtilmektedir.[106]

İncelenen kararlarda, polislik mesleğinin özellikleri ve meslek etiğine atıf yapıldığı ve polisin kadına yönelik şiddeti önlemek, mağduru korumak ve gerekli adli ve idarî tedbirleri almak gibi görevleriyle kadına yönelik şiddet fiili arasındaki çelişkiye de vurgu yapıldığı görülmektedir. Gerçekten de polis, devletin kadına yönelik şiddetle mücadele konusundaki pozitif yükümlülüğünü doğrudan yerine getiren bir kamu görevlisi olduğu için, önlemekle yükümlü olduğu bir fiilin faili hâline geldiğinde hem meslek onuru ve saygınlığı hem de devletin insan haklarını koruduğu yönündeki toplumsal inanç zedelenmektedir.

Bununla birlikte Danıştay'ın, polisin sadece kadına değil, diğer kişilere karşı işlediği şiddet fiillerinde de aynı yönde karar verdiği ve hatta sadece polis değil öğretmen, din görevlisi gibi meslek gruplarında da kadına karşı işlenmiş olmasa dahi disiplin cezasını hukuka uygun bulduğu görülmektedir.[107] Başka bir deyişle Danıştay genel olarak şiddet fiilini kamu görevlisine yakışmayan bir davranış olarak değerlendirmekte, bu fiil hangi görevli tarafından kime karşı işlenmiş olursa olsun kamu görevlisi sıfatıyla bağdaştıramamakta ve resmi sıfatın gerektirdiği saygınlığı zedelediğini kabul etmektedir.[108] Bu noktada polis bakımından farklılık, kararların gerekçesinde görülen, polislik mesleğinin özellikleri ve meslek etiği, kadına şiddeti önleme görevi ve fiilin bununla çelişmesidir.

[106] Arslan Öncü, "Özel Yaşama ve Aile Yaşamına Saygı Hakkı", s. 323.

[107] Danıştay Beşinci Dairesi, E. 2016/17639, K. 2020/391, T. 31.01.2020; Danıştay İkinci Dairesi, E. 2024/3128, K. 2024/4701, T. 09.10.2024; Danıştay On İkinci Dairesi, E. 2012/9405, K. 2016/1000, T. 01.03.2016; Danıştay On İkinci Dairesi, E. 2021/4530, K. 2023/7154, T. 26.12.2023; Danıştay On İkinci Dairesi, E. 2023/208 K. 2024/1675, T. 02.04.2024; Danıştay On İkinci Dairesi, E. 2021/134, K. 2021/543, T. 09.02.2021, Lexpera. Konya Bölge İdare Mahkemesinin bir kararında da şiddet fiilin hizmet dışında saygınlığı zedelediği kabul edilmekle birlikte, meslekten çıkarma cezası verilmesi ölçülü bulunmamıştır. Konya Bölge İdare Mahkemesi Üçüncü İdari Dava Dairesi, E. 2017/3232, K. 2018/858, T. 26.4.2018, UYAP. Danıştay'ın şiddet fiiline genel yaklaşımı böyle olsa da bir imamın, kadına şiddet, aldatma, silahla tehdit ve rehin alma gibi fiillerini işlediği ve tutuklama tedbirinin de bulunduğu bir olayda, fiilleri özel hayat kapsamında gördüğü bir kararına da rastlanmıştır. Danıştay On İkinci Dairesi, E. 2021/129, K. 2021/2905, T. 24.05.2021, Lexpera.

[108] Hakaret, tehdit ve aldatma gibi fiillerde de Danıştay'ın aynı yönde kararlar verdiği görülmektedir. Danıştay İkinci Dairesi, E. 2021/6778, K. 2024/1127, T. 22.02.2024; Danıştay İkinci Dairesi, E. 2021/6828, K. 2024/662, T. 07.02.2024; Danıştay İkinci Dairesi, E. 2021/8493, K. 2023/3459, T. 13.06.2023; Danıştay İkinci Dairesi, E. 2021/9224, K. 2024/1714, T. 14.03.2024; Danıştay Beşinci Dairesi, E. 2016/15633, K. 2018/8434, T. 12.02.2018, Lexpera; Danıştay On İkinci Dairesi, E. 2021/4530; Danıştay On İkinci Dairesi, E. 2023/208; Danıştay On İkinci Dairesi, E. 2021/134.

Bu değerlendirme aynı zamanda hizmet dışında gerçekleştirilen her davranışın disiplin hukukunun konusu yapılamayacağını da göstermektedir. Nitekim Danıştay da polisin evlilik dışı duygusal ilişki gibi davranışlarını, hizmete olumsuz etkisinin ortaya konulamaması hâlinde özel hayat kapsamında değerlendirmektedir.[109] Çünkü suç niteliğinde bulunmayan bu tür davranışlar, kimi zaman toplum tarafından kınanabilse de polisin kanundan doğan görevleriyle doğrudan ilişki kurmayı gerektirmemekte ve toplumun polisten beklentisini ifade eden saygınlık ve güven kavramlarıyla da ilişkilendirilememektedir. Buna karşılık Danıştay'ın din görevlileriyle ilgili verdiği kararlarda, evlilik dışı ilişkileri ve hatta kadınlara karşı rahat davranışları dahi, alenîleşmesi hâlinde, göreve son verme sebebi olarak kabul ettiği görülmektedir.[110] Danıştay bu kararlarında yürütülen görevle fiil arasındaki çelişkiyi vurgulamakta, din görevlilerinin topluma örnek olma görevine vurgu yapmaktadır. Dolayısıyla Danıştay'ın bu tür fiillerle ilgili yargılamalarında, fiilin suç olup olmamasını değil, mesleğe yakışıp yakışmamasını, toplumsal güveni sarsıp sarsmamasını ya da görevin gerektirdiği niteliklerle çelişkili olup olmamasını dikkate aldığı sonucuna varılabilir.

Toplumda nefret uyandıran ve mahkemelerce de yaptırım gerekçesi olarak kabul edilen kadına yönelik şiddet fiilinin mevcut disiplin mevzuatında somut olarak ve bağımsız bir disiplin suçu olarak düzenlenmemiş olması uygulamada tereddütlere neden olabilmektedir. Bu fiil kolluk mevzuatında *"hizmet dışında resmî sıfatın gerektirdiği saygınlığı ve güven duygusunu sarsacak eylem ve davranışlarda bulunmak"* şeklindeki genel hüküm kapsamında değerlendirilmektedir. Bu düzenleme soyut niteliğiyle, benzer olaylarda farklı yorumların ortaya çıkmasına zemin hazırlamaktadır. Kanaatimce kolluk görevlileri bakımından kadına yönelik şiddet fiillerinin disiplin mevzuatında açıkça düzenlenmesi hem hukukî öngörülebilirliği artıracak hem de devletin kadına yönelik şiddetle mücadele konusundaki kararlılığını disiplin hukuku bakımından da görünür hâle getirecektir.

Bununla birlikte fiilin hizmete olumsuz etkisi somut olarak ortaya konulabildiği ve istikrarlı ve tutarlı uygulandığı müddetçe mevcut düzenlemenin çok da sorunlu olduğu söylenemez. Esasında bu tür normlar kurumun iç düzenini ve kamu hizmetinin işleyişini bozacak nitelikte davranışların yasama organınca önceden tespit edilemediği hâllerde uygulanmak üzere getirilmişlerdir. Bu çerçevede kamu hizmetinin saygınlığını zedeleyecek fiillerin yasama organınca somut olarak tek tek belirlenmesi oldukça zordur. Öte yandan mesleklerin kendine özgü özelliklerine göre de bu saygınlık hâli değişebileceğinden, tüm meslekleri kapsayıcı ortak fiiller tespit etmek de her mesleğe özgü ayrı ayrı belirlemek de zordur. Bu durum disiplin suçları açısından yasallık ve belirlilik ilkelerini gündeme getirir. Doktrinde disiplin suçları bakımından yasallık ilkesinin geçerli olup olmayacağı hususunda farklı görüşler bulunmaktadır. Kimi yazarlar disiplin cezaları gibi disiplin suçlarının da kanunlarda açıkça ve somut olarak

[109] Danıştay Beşinci Dairesi, E. 2016/17588, K. 2018/15468, T. 12.09.2018; Danıştay Beşinci Dairesi, E. 2016/21026, K. 2019/1474, T. 21.2.2019; Danıştay Beşinci Dairesi, E. 2016/15750, K. 2018/12486, T. 22.3.2018, Lexpera.

[110] "Diyanet İşleri Başkanlığının yürüttüğü kamu hizmetini, toplumla temas hâlinde yerine getirmekle yükümlü bulunan memurları olan din görevlilerinin, icra ettikleri görevlerin bir gereği olarak, ahlâkları ve yaşayış tarzları ile topluma örnek olmalarının gerektiği açıktır." Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu, E. 2024/109, K. 2024/682, T. 25.3.2024, Lexpera. Aynı yönde bkz. Danıştay On İkinci Dairesi, E. 2021/310, K. 2021/534, T. 09.02.2021; Danıştay On İkinci Dairesi, E. 2021/134, K. 2021/543, T. 09.02.2021, Lexpera.

tanımlanması gerektiğini ve kıyasa izin verilmemesi gerektiğini savunmakta[111], kimi yazarlar da bunun mümkün olamayacağını ve idarenin suçların belirlenmesinde belirli ölçüde takdir yetkisine sahip olması gerektiğini, kanuni düzenlemelerin esnek olabileceğini kabul etmektedirler.[112] Çalışma konusu bağlamında yasallık ilkesi, suç teşkil eden fiilin kanunda belirtilmemesi değil yeterince açık veya somut olmaması başka bir deyişle belirlilik yönüyle değerlendirilmesi gerekir. Başka bir deyişle bu noktada sorun disiplin cezasının sebebi olarak gösterilen fiilin kanunda düzenlenmemiş ya da kıyas yöntemiyle üretilmiş olması değil, soyut biçimde düzenlenmesi ve yoruma ihtiyaç göstermesidir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi, yasallık ilkesinin disiplin suçları bakımından esnek uygulanması gerektiğini, kanunla çizilen çerçeve dahilinde uzmanlık ve teknik konulara ilişkin ayrıntıların belirlenmesinin yürütme organına bırakılabileceğini kabul etmekte[113], soyut olarak nitelendirilebilecek "*devlet memuru vakarına yakışmayan, saygınlık ve güven duygusunu sarsan davranış*" gibi suç tiplerini kategorik olarak yasallık ya da belirlilik ilkesine aykırı görmemektedir. Ancak yüksek mahkeme bu tür suç tiplerinin konu olduğu bireysel başvuru kararlarında işlenen fiil ile soyut suç arasındaki mantıksal bağın kurulmasını ve hizmete olumsuz etkinin açıkça ortaya konulması gerekliliğini vurgulamaktadır.[114] Yine uygulanan yaptırımın ağırlığının da belirlilik değerlendirmesinde etkili olduğu, ahlaki durum ve memurluk sıfatıyla bağdaşmayan yüz kızartıcı davranış gibi sebeplerle verilen

[111] Bahtiyar Akyılmaz, "Anayasal Esaslar Çerçevesinde Kamu Personeli Disiplin Hukuku ve Uygulamadaki Sorunlar", *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 6/2 (2002), https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/789876, Erişim: 08.09.2026; Turan Yıldırım, "Kamu Yararı ve Disiplin Cezalarının Affı", *Anayasa Yargısı*, 17/1 (2001), s. 439; Cemil Kaya, "Memur Disiplin Suç ve Cezalarına ve Disiplin Soruşturmasına Hakim Olan Temel İlkeler", *Amme İdaresi Dergisi*, 38/2 (2005), s. 65, 67; Emin Hüseyinoğlu, "Yargı Kararları Işığında Disiplin Hukukunda Suçta ve Cezada Kanunilik İlkesi", *Türkiye Barolar Birliği Dergisi,* 158 (2022), s. 106, 116-117; Muradiye Çevikçelik, "Disiplin Suç ve Cezaları Açısından Kanunilik İlkesi", International Interdisciplinary Congress of Women In Science, Diversity, Careers, Interdisciplinarity, 13-14 January 2023, Sivas, Ed. Recep Akkaya, İksad Yayınevi 2023, s. 194-195, 198.

[112] Esin Örücü, "Disiplin Cezaları 657 Devlet Memurları Kanunu Sistemi", *İstanbul Hukuk Mecmuası*, 32/2 (1966), s. 797, 816-817; Turgut Tan ve Bahar Bayazıt, *İdare Hukuku*, Ankara: Turhan Kitabevi, 2021, s. 512; Ulusoy, İdari Yaptırımlar, s. 86; Ender Ethem Atay, *İdare Hukuku*, Ankara: Turhan Kitabevi, 2023, s. 974-975; Kemal Gözler, *İdare Hukuku C. II*, Bursa: Ekin Yayınları, 2019, s. 782-786; Muzaffer Dilek, Memur Disiplin Hukukunun ve Disiplin Soruşturmasının Temel Esasları", *Türk İdare Dergisi*, 423 (1999) s. 31-32; Çolpan Mücahit Küçük, "Kanunilik İlkesinin Memur Disiplin Hukukunda Uygulanabilirliği", *Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi*, 2 (2021), s. 151; Selman Sacit Boz, "Memur Disiplin Hukukuna Hâkim Olan Temel İlkeler", *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 25/2 (2017), s. 22; Burç Volkan Zor, "Ceza Hukuku İlkelerinin Disiplin Hukukunda Uygulanabilirliği", *Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, XII/1 (2022), s. 216-217.

Bunların dışında üçüncü bir görüş, memurluktan ve meslekten çıkarma cezalarını gerektiren disiplin suçlarında kanunilik ilkesinin katı bir biçimde uygulanması ve muğlak ve belirsiz ifadelerle düzenlenmemesi, diğer cezalar açısından esnek bir yaklaşım benimsenebileceği yönündedir. Azak, Akademik Personelin Disiplin Rejimi, s. 90; Metin Bulut, "Kamu Görevlileri Disiplin Hukukunda Kanunilik İlkesini Yeniden Düşünmek", *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi,* 6/12 (2018), s. 267-269; Mücahit Küçük, Kanunilik İlkesinin Memur Disiplin Hukukunda Uygulanabilirliği, s. 152.

[113] Anayasa Mahkemesi, E. 2018/110, K. 2018/99, T. 17.10.2018; Anayasa Mahkemesi, E. 2015/85, K. 2016/3, T. 13.01.2016; Anayasa Mahkemesi, E. 2015/22, K. 2015/37, T. 01.04.2015; Anayasa Mahkemesi, İsmail Karaca Başvurusu, Başvuru No: 2017/26460, T. 21.04.2021, § 59; Anayasa Mahkemesi, Ülkü Dalmış Başvurusu, Başvutu No: 2021/18557, T. 23.10.2024.

[114] Anayasa Mahkemesi, E.A. Başvurusu, Başvuru No: 2023/13300, T. 09.12.2025; Anayasa Mahkemesi, Mükerrem Aydoğdu Başvurusu, Başvuru No: 2023/56241, T. 09.12.2025; Anayasa Mahkemesi, Yalçın Bektaş Başvurusu, Başvuru No: 2019/26843, T. 14.12.2023; Anayasa Mahkemesi, Harun Topuz Başvurusu, Başvuru No: 2020/36910, T. 19.03.2024.

meslekten çıkarma yaptırımlarında daha fazla ihlal kararları verildiği görülmektedir.[115] Norm denetimi kararlarında da özellikle hizmet dışında işlenen fiillerde, özel hayat ve ifade özgürlüğü bakımından değerlendirme yapmakta ve suç olarak düzenlenen fiilin hizmetle bağlantısının kurulmasını gerektirmeyecek derecede genel ve kapsayıcı olması halinde iptal kararı verebilmektedir.[116] Ancak soyut nitelikteki tüm düzenlemeleri Anayasaya aykırı görme eğilimi bulunmamaktadır. Çalışma konusu bağlamında ise polisin eşine kötü muamelede bulunması nedeniyle disiplin yaptırımının konu edildiği bir bireysel başvuru kararında, söz konusu eylemin *"mensubu olduğu mesleğin itibarını olumsuz yönde etkileyen bir unsur olarak belirdiği, disiplin cezasının da kamu hizmetinin gereği gibi yürütülmesini sağlamak amacıyla alınması zorunlu bir tedbir olarak ortaya çıktığı"* gerekçesiyle özel hayata saygı hakkının ihlal edilmediğine karar vermiştir.[117] Bu kararda disiplin cezasının sebebi olan normun soyut olmasının yasallık ve belirlilik bakımından hiç tartışılmadığı dikkati çekmektedir.

İlave olarak, disiplin soruşturmaları ve yargılamalarında polisin kadına yönelik şiddet fiillerinin nitelendirilmesinde dayanılan yasal sebebin "*hizmet dışında resmî sıfatın gerektirdiği saygınlığı ve güven duygusunu sarsacak eylem ve davranışlarda bulunmak"* olduğu gözetildiğinde, bu fiilin somutlaştırılmasında polis meslek etiği kurallarından yararlanılması da mümkün gözükmektedir. Zira mesleğin saygınlık ve güveninin somut olarak neyi ifade ettiği meslek etiği kuralları ile açıklanabilir. Bu kurallar kişilik dışı ve sürekli uygulanacak biçimde idarece düzenlenip ilan edildiğinden idarenin düzenleyici işlemi kategorisinde değerlendirilebilir. Doktrinde de etik ilkelerin sadece disiplin mevzuatında açıkça düzenlenen fiilleri tekrar eden kurallar olmadığı, kamu görevlisinin temsil ettiği değerlerle bağdaşmayan davranışların değerlendirilmesinde tamamlayıcı bir işleve sahip olduğu belirtilmiştir.[118] Polislik meslek etiğinin temelinde yer alan insan haklarına bağlılık, dürüstlük, güvenilirlik ve kamu hizmetine sadakat ilkeleri dikkate alındığında, kadına yönelik şiddet fiillerinin etik yükümlülüklerle bağdaşmadığı açıktır.

Kadına yönelik şiddeti önleme konusunda devletin birtakım pozitif yükümlülüklerinin bulunduğu yukarıda belirtilmişti. Bu yükümlülükleri yerine getirmek için devlet çeşitli araçlardan yararlanabilir. Bu çerçevede özellikle kolluk personeli bakımından disiplin mekanizmasının bu amaçla kullanılmasında hukuken bir sakınca bulunmamaktadır. Aksine, bu yönde etkili disiplin mekanizmalarının oluşturulmasının gerekliliği, İstanbul Sözleşmesi'nin

[115] Anayasa Mahkemesi, K.Ş. Başvurusu, Başvuru No: 2013/1614, T. 03.04.2014; Anayasa Mahkemesi, Z.A. Başvurusu, Başvuru No: 2015/6302, T. 12.09.2019.

[116] Anayasa Mahkemesi, E. 2023/162, K. 2024/20, T. 23.01.2024, § 30-33; Anayasa Mahkemesi, E. 2023/24, K. 2023/91, T. 04.05.2023; Anayasa Mahkemesi, E. 2021/22, K. 2022/6, T. 26.01.2022. Bununla birlikte son dönemde bazı kamu kurumu meslek kuruluşlarının kanunlarında yer alan "vakar ve onuruna veya meslek düzen ve geleneklerine uymayan… görevin gerektirdiği güveni sarsıcı davranışlar" biçimindeki düzenlemeleri, disiplin suçu ile ceza arasında yeterli bağlantının kurulmadığı, adil bir dengenin gözetilmesini sağlayacak mekanizmalardan yoksun olduğu ve gerekli hukuki güvencelerin sağlanmadığı gerekçesiyle iptal etmektedir. Bu kararlardaki iptal gerekçesi disiplin suçunun soyut olarak düzenlenmesi değil, bu fiillere hangi cezanın verileceğinin açık olarak belirlenmemesi ve "fiil ve hareketin niteliği ve ağırlık derecesine göre aşağıdaki disiplin cezaları verilir" biçiminde keyfi uygulamalara yol açabilecek düzenlemelerin bulunmasıdır. Anayasa Mahkemesi, E. 2025/232, K. 2025/216, T. 06.11.2025, § 11-14; Anayasa Mahkemesi, E. 2021/16, K. 2021/62, T. 22.09.2021; Anayasa Mahkemesi, E. 2024/185, K. 2024/178, T. 05.11.2024.

[117] Anayasa Mahkemesi, M.S.G. Başvurusu, Başvuru No: 2020/35386, T. 03.10.2024, § 18-19.

[118] Balcı, "Polis Meslek Etiği", s. 61.

uygulanmasını izlemekle görevli GREVIO'nun Türkiye'ye ilişkin değerlendirmelerinde de vurgulanmaktadır.[119]

Özetle, polis memurlarının hizmet dışında kadına yönelik şiddet fiillerinin disiplin yaptırımına konu olmasının en önemli sebebi, özel hayatta işlenen fiille polisin görevleri arasında ortaya çıkan uyumsuzluktur. Bu fiil polise yüklenen toplumsal rol ve halkın polisten beklentisiyle örtüşmemektedir. Bu yüzden söz konusu fiiller nedeniyle disiplin süreci işletilmesinin, devletin pozitif yükümlülükleriyle uyumlu olduğu, demokratik bir toplumda gerekli olduğu ve zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşıladığı kanaatindeyim. Bu çerçevede Danıştay'ın son yıllarda geliştirdiği, fiilin sübutunu, polislik mesleğinin niteliğini ve devletin insan haklarına ilişkin yükümlülüklerini birlikte dikkate alan yaklaşımını isabetli buluyorum.

SONUÇ

Kadına yönelik şiddet, insan hakları hukukunda yaşanan gelişmelerle sadece ceza hukuku veya aile hukuku kapsamında değerlendirilen bireysel bir sorun olmaktan çıkmış, devletlere önleme, koruma ve etkili yaptırım uygulama yükümlülükleri yükleyen bir insan hakları meselesi hâline gelmiştir. Bu yükümlülüklerin önemli bir bölümü kolluk teşkilatı aracılığıyla yerine getirildiğinden, polis memurlarının hizmet dışında kadına yönelik şiddet fiilleri, kamu görevlilerinin yalnız özel yaşamını ilgilendiren bir mesele olarak görülemez. Bu yüzden konu, devletin pozitif yükümlülükleri, disiplin hukukunun amacı, özel hayatın korunması hakkı ile polislik mesleğinin kendine özgü niteliklerinin birlikte değerlendirilmesini gerektirmektedir.

Polis memurlarının hizmet dışında kadına yönelik şiddet fiilleri nedeniyle disiplin sorumluluğunun hukukî temelinde, kamu hizmetinin saygınlığının korunması bulunmaktadır. Bu saygınlık, polise yüklenen görevlerin gerektirdiği güven ve temsil ilişkisi çerçevesinde şekillenen toplumsal beklentiyi ifade etmektedir. Polis, kadına yönelik şiddeti önlemek ve mağdurları korumakla görevlendirilmiş bir kamu görevlisidir. Bu nedenle önlemekle yükümlü olduğu fiilin faili hâline gelmesi, toplumun polise ve kamu hizmetine duyduğu güvenin sarsılmasına neden olabilmektedir.

Bununla birlikte hizmet dışında gerçekleştirilen her davranışın disiplin hukukuna konu olması mümkün değildir. Hizmet dışında gerçekleşen bir eyleme disiplin yaptırımı uygulanabilmesi için öncelikle fiilin kanunlarla disiplin suçu olarak düzenlenmesi, ardından fiilin objektif ve yeterli delillerle ortaya konulması ve bu fiil ile kamu görevinin gerekleri arasında somut bir ilişkinin kurulması gerekir. İncelenen yargı kararları, fiilin sağlık raporu, ceza mahkemesi kararı gibi objektif delillerle sübuta erdiği durumlarda özel hayat savunmasının kabul edilmediğini, buna karşılık fiilin yeterince ispatlanamadığı olaylarda özel hayatın korunması hakkı ve masumiyet karinesine öncelik verildiğini göstermektedir. Bu yaklaşım, kamu görevinin gerekleri ile özel hayatın korunması hakkı arasında makul bir denge kurma amacını yansıtmaktadır.

Öte yandan 6284 sayılı Kanun kapsamında verilen koruyucu ve önleyici tedbir kararlarının disiplin hukuku bakımından tek başına fiilin sübutunu ortaya koyan kesin deliller olarak kabul edilmesi isabetli görünmemektedir. Bu kararların amacı şiddetin kesin olarak

[119] GREVIO, § 36, 281-282.

ispatlanması değil, mağdurun gecikmeksizin korunmasını sağlamak olup, verilebilmesi için kesin deliller aranmamaktadır. Ceza yargılamalarında da kesin delil olarak kabul edilmeyen bu tedbir kararlarının, disiplin hukukunda ancak diğer objektif delillerle desteklendiğinde karara esas alınması hem masumiyet karinesinin hem de hukuk devleti ilkesinin gereğidir.

İncelenen içtihatlar, Danıştay'ın son yıllarda fiilin sübutu, polislik mesleğinin özellikleri ve devletin kadına yönelik şiddeti önleme yükümlülüklerini birlikte dikkate alan bütüncül bir yaklaşım benimsediğini göstermektedir. Kararların çoğunda fiilin sübuta ermesiyle birlikte kurumun ve kamu hizmetinin saygınlığının da olumsuz etkilendiği kabul edilmektedir. Bununla birlikte bölge idare mahkemelerince verilen bazı kararlarda, sübutu sağlayan objektif deliller bulunmasına rağmen fiil, hizmeti olumsuz etkileyecek nitelikte görülmemiş ve özel hayat kapsamında değerlendirilmiştir. Bu durum uygulamada içtihat birliğinin oluşamadığını ortaya koymakta olup, benzer olaylarda farklı sonuçlara ulaşılması hukukî güvenlik ve öngörülebilirlik ilkeleri bakımından tereddüt yaratmaktadır.

Sonuç olarak, polis memurlarının hizmet dışında kadına yönelik şiddet fiilleri nedeniyle disiplin yaptırımına tâbi tutulmalarını açıklayan ve meşrulaştıran temel neden, özel yaşamda gerçekleştirilen fiil ile polisin üstlendiği kamu görevi arasındaki açık çelişkidir. Bu çelişki, toplumun hizmete ve teşkilata olan güvenini ve itibarını zedeleyebilecek niteliktedir. Bu bağlamda disiplin mekanizması, kamu hizmetinin saygınlığını koruma işlevinin yanı sıra, devletin kadına yönelik şiddeti önleme ve insan haklarını koruma konusundaki pozitif yükümlülüklerinin yerine getirilmesini sağlayan hukukî araçlardan biri olarak görülmelidir.

KAYNAKÇA

Acar, Mehmet Kağan. "Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Çerçevesinde Mesleki Hayatın Özel Hayata Saygı Hakkı Kapsamında Korunması". Yüksek Lisans Tezi, Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, 2025.

Akandji-Kombé, Jean-François. *Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Kapsamında Pozitif Yükümlülükler*. Çeviren: Özgür Heval Çinar ve Abdulcelil Kaya. Belçika: Avrupa Konseyi, 1. Baskı, 2008. https://inhak.adalet.gov.tr/Resimler/Dokuman/10122019112811poizitif_yukumluluk.pdf, (erişim: 20.05.2026).

Akyılmaz, Bahtiyar. "Anayasal Esaslar Çerçevesinde Kamu Personeli Disiplin Hukuku ve Uygulamadaki Sorunlar". *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi.* 6/2 (2002). https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/789876, Erişim: 08.09.2026.

Akyol, İkra. "Kamu Görevlilerinin Özel Hayata Saygı Hakkı". Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2024.

Alıcı, Mustafa. "Özel Hayatından Dolayı Memura Disiplin Cezası Verilebilir Mi?". *Gümrük Ticaret Dergisi.* 5/15 (2019): s. 44-51.

Aras, Bahattin. "Kamu Görevlilerinin Özel Hayatlarına İlişkin Hususların Disiplin Soruşturmasına Konu Edilmesi". *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*. 153 (2021): s. 248.

Arslan Öncü, Gülay. "Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Sisteminde Kadına Karşı Aile İçi Şiddet Olgusu ve Bununla Mücadele Araçları". *Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Özel Hukuk Bülteni.* 32/2 (2013): s. 1-37.

Arslan Öncü, Gülay. "Özel Yaşama ve Aile Yaşamına Saygı Hakkı". *İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi ve Anayasa, Anayasa Mahkemesine Bireysel Başvuru Kapsamında Bir İnceleme*. Editör: Sibel İnceoğlu. Ankara: Şen Matbaa, 1. Baskı, 2013: s. 301-332.

Atay, Ender Ethem. *İdare Hukuku*. Ankara: Turhan Kitabevi, 2023.

Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi, 10 sayılı Tavsiye Kararı, The European Code of Police Ethic (Avrupa Polis Etiği Kuralları), 19 Eylül 2001, https://hukukansiklopedisi.com/avrupa-polis-etigi-kurallari/, (Erişim: 12.06.2026).

Avrupa Konseyi, Kadınlara Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi). https://istanbulsozlesmesi.org/sozlesmenin-tam-metni/, (Erişim: 31.05.2026).

Azak, Kerim. *Akademik Personelin Disiplin Rejimi*. Ankara: Adalet Yayınevi, 2021.

Balcı, Fatih. "Polis Meslek Etiği". *Uluslararası Yönetim ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 10/19 (2023): s. 44-63.

Baş, Erkan. "Emniyet Teşkilatı Personeli Meslek Etiği".Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2005.

Beren, Fatih. "Türkiye'deki Polislik Uygulamaları Perspektifinden Polis Meslek Etiği". *Polis Bilimleri Dergisi.* 3/1-2 (2001): s. 75-97.

Boyar, Oya. "Devletin Pozitif Yükümlülükleri ve Dolaylı Yatay Etki". *İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi ve Anayasa, Anayasa Mahkemesine Bireysel Başvuru Kapsamında Bir İnceleme*. Editör: Sibel İnceoğlu. Ankara: Şen Matbaa, 1. Baskı, (2013): s. 53-80.

Boz, Selman Sacit. "Memur Disiplin Hukukuna Hâkim Olan Temel İlkeler". *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. 25/2, (2017): s. 15-41.

Bulut, Metin. "Kamu Görevlileri Disiplin Hukukunda Kanunilik İlkesini Yeniden Düşünmek". *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi.* 6/12 (2018): s. 227-277.

CEDAW Committee, General Recommendation No. 19 (1992). https://kadininsanhaklari.org/wp-content/uploads/2018/08/cedaw_komitesinin_19_sayili_genel_tavsiye_karari.pdf, (Erişim: 31.05.2026)

CEDAW Committee, General Recommendation No. 35 (2017). https://kadininsanhaklari.org/wp-content/uploads/2018/08/CEDAW-General-Recommendation-35-çeviri-Nazan-Moroğlu.pdf, (Erişim: 31.05.2026).

Çetiner, Selma. *Yargı Etiği*. Ankara: Seçkin Yayınevi, 2020.

Çevikçelik, Muradiye. "Disiplin Suç ve Cezaları Açısından Kanunilik İlkesi". International Interdisciplinary Congress of Women In Science, Diversity, Careers, Interdisciplinarity, Sivas 13-14 January 2023. Editör: Recep Akkaya. İksad Yayınevi (2023): s. 189-199.

Delice, Murat. "Polis Meslek Etiği Davranışlarının Yerleştirilmesi". *Güvenlik Sektöründe Taktiksel Yöneticilik,* Editörler: Fatih Mehmet Harmancı, Murat Gözübenli, Murat Dağlar. Ankara: Nobel Yayınevi, 2015: s. 75-94, https://www.researchgate.net/profile/Fatih-Harmanci/publication/343587729_Taktiksel_Yoneticilik_Orta_Kademe_Yoneticilik/links/5f32eb94299bf13404bab5e7/Taktiksel-Yoeneticilik-Orta-Kademe-Yoneticilik.pdf, (Erişim: 01.06.2026)

Delice, Murat. "Polis Meslek Etiği Davranışlarının Yerleştirilmesi". *Güvenlik Sektöründe Taktiksel Yöneticilik.* Editörler: Fatih Mehmet Harmancı, Murat Gözübenli, Murat Dağlar. Ankara: Nobel Yayınevi, 2015. https://www.researchgate.net/profile/Fatih-Harmanci/publication/343587729_Taktiksel_Yoneticilik_Orta_Kademe_Yoneticilik/links/5f32eb94299bf13404bab5e7/Taktiksel-Yoeneticilik-Orta-Kademe-Yoneticilik.pdf, (Erişim: 01.06.2026).

Dilek, Muzaffer. Memur Disiplin Hukukunun ve Disiplin Soruşturmasının Temel Esasları". *Türk İdare Dergisi*. 423 (1999): s. 27-64.

Düğmeci, Fatih ve Esin Gürsel. "Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetin Önlenmesi Hususunda Devletin Yükümlülükleri ve Sorumluluğu". *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. 21/2 (2019): s. 843-873.

Giritli, İsmet, Pertev Bilgen ve Tayfun Akgüner. *İdare Hukuku Dersleri.* İstanbul: Der Yayınları, 2006.

Gözler, Kemal. *İdare Hukuku C. II*. Bursa: Ekin Yayınları, 2019.

Hüseyinoğlu, Emin. "Yargı Kararları Işığında Disiplin Hukukunda Suçta ve Cezada Kanunilik İlkesi". *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*. 158 (2022): s. 103-124.

İnan, Fatih. *Kamu Görevlilerinin Kamu Hizmeti Dışındaki Faaliyetlerinin Disiplin Hukuku Açısından Değerlendirilmesi*. İstanbul: Oniki Levha Yayınları, 2021.

Kadına Yönelik ve Aile İçi Şiddete Karşı Mücadelede Uzmanlar Grubu (GREVIO). Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi)'nin hükümlerinin hayata geçirilmesini sağlayan yasal ve diğer tedbirlere ilişkin GREVIO (İlk) Değerlendirme Raporu TÜRKİYE. Fransa: 2018. https://www.aile.tr/media/3825/grevio-rapor-turkce-5bd99d7dbb799.pdf, (Erişim: 31.05.2026).

Kaya, Cemil. "Memur Disiplin Suç ve Cezalarına ve Disiplin Soruşturmasına Hâkim Olan Temel İlkeler". *Amme İdaresi Dergisi*. 38/2 (2005): s. 61-87.

Kolluk Etik İlkeleri, https://www.jandarma.gov.tr/kurumlar/jandarma.gov.tr/Jandarma/Kolluk_Etik_Ilkeleri/Kolluk_Etik_Ilkeleri.pdf, (Erişim: 09.06.2026).

Metin, Yüksel. "Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin Yaşamın ve Sağlığın Korunması ile İlgili Olarak Taraf Devletlere Yüklediği Pozitif Yükümlülükler". *Uluslararası İlişkiler*. 7/27 (2010): s. 111-132.

Mücahit Küçük, Çolpan. "Kanunilik İlkesinin Memur Disiplin Hukukunda Uygulanabilirliği". *Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi*. 2 (2021): s. 129-174.

Örücü, Esin. "Disiplin Cezaları 657 Devlet Memurları Kanunu Sistemi". *İstanbul Hukuk Mecmuası*. 32/2 (1966): s. 782-823.

Özay, İl Han. "İdari Kolluk Eylemlerinde Amaç". *Journal of Istanbul University Law Faculty*. 45/1-4 (1981): s. 315-319.

Özeren, Kemal, Berrak Yılmaz, İsmail Emrah Perdecioğlu, Kübra Kaya ve Ali Kozan. "Özel Hayata Saygı Hakkı". *Anayasa Mahkemesi Özel Hayata ve Aile Hayatına Saygı Hakkı Rehberi.* Editörler: Ali Kozan/Ömer Gedik. Ankara: Anayasa Mahkemesi Yayınları, 2023: s. 35-103.

Polis Akademisi Başkanlığı. Rapor, Aile İçi ve Kadına Karşı Şiddetle Mücadele. https://cdn2.pa.edu.tr/Upload/Rapor/Dosya/aile-ici-ve-kadina-karsi-siddetle-mucadele.pdf, (Erişim: 27.05.2026).

Salihpaşaoğlu, Yaşar. "Özel Hayatın Kapsamı: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi İçtihatları Işığında Bir Değerlendirme". *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi.* 17/3 (2013): s. 227-266.

Sancakdar, Oğuz, Elif Altınok Çalışkan, Gizem Dursun, Serkan Seyhan ve Pınar Yağcı. *Disiplin Hukuku*. Ankara: Turhan Kitabevi, 2019.

Sever, D. Çiğdem. "Kadına Karşı Eviçi Şiddette Devletin Sorumluluğu ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin Opuz v. Türkiye Kararı". *Atılım Sosyal Bilimler Dergisi*. 1/2 (2012): s. 19-46.

Tan, Turgut ve Bahar Bayazıt. *İdare Hukuku*. Ankara: Turhan Kitabevi, 2021.

Turan, Hilmi Can. "6284 Sayılı Kanun Kapsamında Tedbir Kararları ve Gerekçeli Karar Hakkı". *Anayasa Hukuku Dergisi*. 14/28 (2025): s. 357-404.

Ulusoy, Ali Dursun. *İdari Yaptırımlar*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2013.

UN Declaration on the Elimination of Violence Against Women (Kadınlara Karşı Şiddetin Ortadan Kaldırılmasına Dair Birleşmiş Milletler Bildirisi), 1993, https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/declaration-elimination-violence-against-women, (Erişim: 31.05.2026).

Yağcıoğlu, Ali Haydar. "6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun ve Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar". *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. Prof. Dr. Şeref ERTAŞ'a Armağan. 19/Özel Sayı (2017): s. 913-966.

Yavuzdoğan, Seçkin ve Uğur Elibüyük. "Kamu Görevlilerinin Özel Hayatına İlişkin Davranışlarını Sınırlayan Disiplin Suçları Üzerine Genel Bir Değerlendirme". *Kırklareli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi.* 6/2 (2022): s. 255-273.

Yıldırım, Turan. "Kamu Görevlilerinin Özel Hayatı: Cinsel Tercih". *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*. 24/2 (2018): s. 453-481.

Yıldırım, Turan. "Kamu Yararı ve Disiplin Cezalarının Affı". *Anayasa Yargısı*. 17/1 (2001): s. 438-449.

Yüce, Turhan Tufan. "Ceza Hukuku İlkelerinin Disiplin Ceza Hukukunda Geçerliği Sorunu ve Danıştay Kararlarının Bu Açıdan Tahlili". *Danıştay Dergisi.* 24/88 (1994): s. 5-13.

Zor, Burç Volkan. "Ceza Hukuku İlkelerinin Disiplin Hukukunda Uygulanabilirliği". *Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. XII/1 (2022): s. 201-250.

Extended Summary

Disciplinary Liability of Police Officers for Violence against Women Comitted while off Duty

Ayşegül Çoban Atik, Assist. Prof.
Selçuk University, feyza.olcek@hbv.edu.tr
https://orcid.org/0000-0002-3849-3504

Off-duty violence against women committed by police officers is not only a matter of criminal or family law. It also raises important questions for disciplinary law and human rights law. Under international human rights law, violence against women is recognised as a human rights violation and a form of discrimination. Therefore, states have positive obligations to prevent violence, protect victims, investigate incidents effectively, and punish those responsible. Police officers play a key role in fulfilling these obligations. When a police officer commits violence against a woman, this creates a contradiction between the officer's public duty and private conduct. This study examines the disciplinary liability of police officers for off-duty violence against women. It focuses on two main questions: when such conduct may lead to disciplinary liability although it takes place in private life, and how disciplinary measures can be reconciled with the right to respect for private life under Article 8 of the European Convention on Human Rights.

Previous studies have examined disciplinary law, police discipline, police ethics, violence against women, and the state's positive obligations. There is also a large body of literature on the right to respect for private life. However, these subjects have mostly been studied separately. Turkish administrative law scholarship has not yet examined the disciplinary liability of police officers for off-duty violence against women by bringing together all these issues. This study aims to fill that gap. It evaluates disciplinary liability by considering the state's positive obligations, the purpose of disciplinary law, the special nature of policing, and the protection of private life together. In this way, the study offers a broader legal assessment of the issue.

This study is a qualitative doctrinal legal study. It is based on legislation, legal scholarship, and the case law of the European Court of Human Rights (ECtHR), the Turkish Constitutional Court, and the Turkish Council of State.

The findings show that disciplinary liability cannot be based only on the fact that the conduct takes place in private life. There must be an objective connection between the conduct and the requirements of public service. Violence against women committed by police officers damages public confidence in law enforcement because police officers are responsible for protecting victims of violence. For this reason, police professional ethics support the values protected by disciplinary law, such as public confidence, respect for human rights, and the reputation of the police profession.

The study also shows that the ECtHR's requirement that an interference with private life must be "necessary in a democratic society" has a particular meaning in disciplinary law. In this field, the requirement should be assessed through the concepts of adverse impact on public service and the special responsibilities attached to public office. Therefore, disciplinary sanctions for off-duty conduct are justified only when there is an objective and reasonable connection between the conduct and public service.

The study further finds that the Turkish Council of State increasingly considers together the special nature of policing, the state's positive obligations, and the need to maintain public confidence in law enforcement. It also concludes that protective and preventive measures issued under Law No. 6284 on the Protection of the Family and the Prevention of Violence against Women should not be accepted as sufficient proof of misconduct in disciplinary proceedings. Such measures should always be evaluated together with other objective evidence.

The study concludes that the disciplinary liability of police officers for off-duty violence against women cannot be explained only by the need to protect the reputation of the police institution. It is also based on the state's positive obligations to prevent violence against women and protect victims' fundamental rights. In this respect, disciplinary law not only supports the proper functioning of public service but also contributes to the fulfilment of the state's human rights obligations.

This study is limited to Turkish administrative law, legal scholarship, and the case law of the ECtHR, the Turkish Constitutional Court, and the Turkish Council of State. It does not include a comparative analysis of disciplinary systems in other countries.

The findings suggest that disciplinary authorities and administrative courts should assess off-duty violence against women by considering not only the officer's private life but also the state's positive obligations, the special responsibilities of policing, and the effect of such conduct on public confidence in law enforcement. Future studies may compare different disciplinary systems and examine how other legal systems deal with similar cases.